سبيل
الكل في سبيل الحق
Sebil
herşey hak için

Sahibi ve Başyazarı: Kadir Mısıroğlu ○ *26 Ağustos 1977,*
Siyasî, edebî, tarihi, ilmî haftalık gazete ○ *11 Ramazan 1397,*
Vilâyet Han Kat: 3 Nu: 204 — 207 Cağaloğlu — İSTANBUL

SAYI: 87 / BEŞ LİRA / BİR DM.

DEVLET ŞARAPÇILIĞI BIRAKSIN DA İLÂÇ SANAYİİNE EL KOYSUN...

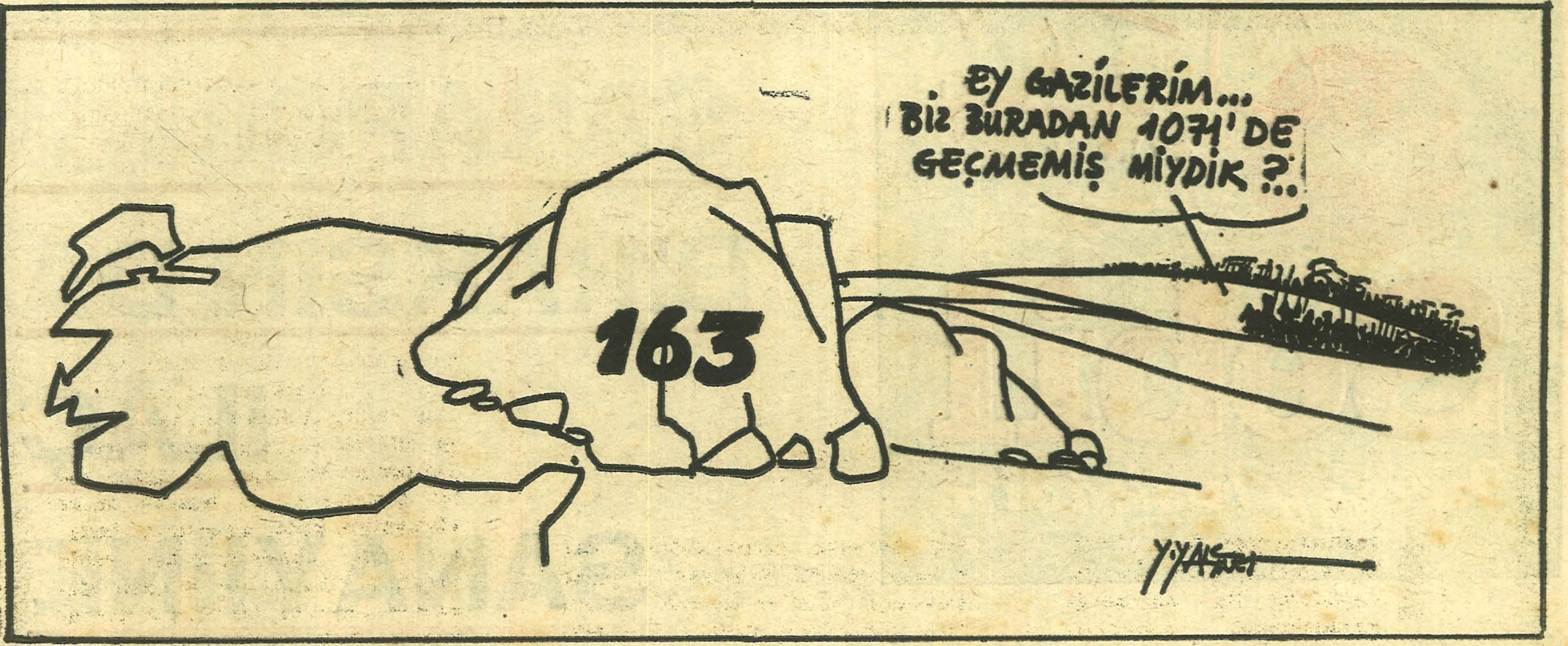

Büyük Malazgirt Zaferi...

Prof. Dr. Osman Turan

MALAZGİRD zaferinin en büyük ve en göze çarpan neticesi Anadolu'nun türkleşmesini ve Türklere yeni bir vatan haline gelmesini sağlamasıdır. Gerçekten eski bir çok kavimlere yurt ve medeniyetlere sahne olan veya üç kıt'a arasında bunların mübadele sahası bulunan Anadolu tarihte ilk defa olarak, ırk, dil, din, kültür ve sanat bakımlarından külli bir inkılâba maruz kalmışdır. Fetih sırasında Anadolu'nun içinde bulunduğu şartları, tutulan bir ordudan ziyade bir milletin eseri olduğunu, memleketin etnik durumunu, nihayet Türkistan'dan birkaç asır devam eden kesif muhacir akınlarını ve mücadeleleri kavrayamıyan münevverler değil ilim adamları bile hâlâ bu Türkleşme faaliyetini hâlâ anlıyamamışlar. Ve tedbirlerin kifayetsizliği veya askerî ve siyasî hadiselere inhisarı da bu meseleyi bir muamma haline sokmuştur. Bu suretle Anadolunun türkleşmesi hadisesi, sadece mantıkî bir istidlâl ile yerli halkların islâmlaşması ve Türklerle kaynaşması şeklinde düşünülmüş ve kabul edilmiştir. Lâkin tarih bu mantıkî istidlâle göre ceryan etmiş değildir. Hattâ Anadolu'ya gelen kesif Türk kitlelerinin kemiyetleri hakkında kaynakları tetkik etmeyenler garp Türklerinin dil, kültür san'at ve folklor bakımından Türkistan'daki hüviyetlerini hemen aynı muhafaza ve Anadolu'ya nakil ettiklerini müşahade etselerdi yerli halklardan ciddi irtibatlarda bulunmadıklarını ve binaenaleyh ırkî bir karışma hadisesinin teyid edilmediğini görmekle bu muamma büsbütün şaşırtıcı bir mahiyet alırdı.

Selçuk istilâsını müteakip Anadolu, süratle Türkleştiği için, bazı kaynaklarında, daha 12 inci asırdan itibaren bu memleket TÜRKİYA (Türk - İli) adıyla anılmakta idi. Malazgird'den sonra, İlk Türkiye Sultanı Süleyman Şah zamanında (1077 - 1080), Anadoluda zaptedilmeyen bölge pek az kalmıştı. Bununla beraber bu henüz bir Türkleşme değil Selçuk devletine ve göçebelere ait bir işgal mahiyetinde idi. Memleketin bir kısım ücra bölgeleri ile bazı kaleler henüz feth edilmemişti. Anadolu'nun bu fethi ve Türkleşmesi süratle gelişmekte iken başlayan haçlı akışları Türklerin bir ülkede birleşmesi ve burasını vatan yapmaları mücadelelerini bir asır daha uzattı. Türkler haçlı ve Bizans taarruzları ile ortaya, Anadolu'ya çekilmekle yalnız karşılıklı nüfus zayiatı olmadı; Bizans devrinde mevcut bulunan medenî ve iktisadî inhitat, yeni tahriplerle, daha büyük bir ölçüde ilerledi. İçtimaî buhran genişledi. Anadolu'da siyasî birliğin parçalanması Selçuklulardan başka Danişmentli, Saltuklu, Mengucuklu, Artuklu gibi rakip Türk devletleri ve nihayet Çukurova da teşekkül eden küçük - Ermeni krallığı ve Gürcü hükümetleri ile mücadelelerde bu karışık devrenin uzamasına bir kat daha âmil oldu.

İşte bu şartlar içinde Anadolu bir destan devrini yaşadı. Bu destan devri Anadolusu cidden bir kahramanlar ve evliyalar diyarı haline geldi. Öyleki Anadolu'da kaza ve fütuhat yapan Türk kahramanları etrafında destanlar teşkil etti; bunların mezar veya türbeleri bir kutsiyet hâlesi içinde asırlarca ziyaretgâh oldu. Dikkate şayandır ki bu kahramanlar az zamanda halk arasında veli hüviyetini aldı. Gerçekten bütün Anadolu toprakları tarihî hatıraları, menkıbeleri, ziyaretgâhları, evliyâ hikâyeleriyle vatan olmak için her türlü manevî unsuru kazanmış ve böylece Türk Milleti bu topraklara, bu topraklarda Türk Milletinin şuuruna ve kalbine intikal etti. Bu uzun mücadele devresinde Türkler arasında DEDE - KORKUT, DANİŞMEND GAZİ, BATTAL GAZİ destanları ile bir çok küçük menkıbe ve hikâyeler teşekkül etmişti. Bunlardaki Türk kahramanlarının faaliyetlerinde Din, Vatan mefkûreleri insanlık ve âlicenaplık ruhu başlıca âmil olduğu halde Bizanslılar tarafın[illegible]ulan AKRİDAS destanında ise para ve kadın birinci derecede rol oynar. Bu keyfiyet her iki cemiyetin ruh haletini, yani bir taraftan yükselen, diğer taraftan sükut eden idealleri mükemmelen aksettirmektedir. Nitekim Türklerin 16. ıncı asırda bir cihan İmparatorluğu vücuda getirmeleri bu ideal üstünlüğü ile mümkün olduğu gibi Bizansın ölüme mahkûm olması da bu ruhi sükut eseri idi.

Bu devir Anadolusunda ilk defa halk ve askerler arasında meydana çıkan KIZIL ELMA efsanesi de cihan hâkimiyeti mefkûresinin nasıl millî bir hüviyet kazandığını meydana koymaktadır. Gerçekten şehirli ve münevver Türkler bu mefkûre icabı İstanbul'a yönelir. Ve bunu Hazret-i Peygamber'in Hadisleri ile teyid ve takdis ederler ki, halk muhayyilesinde, Ayasofya önünde, Jüstiniyen abidesi üzerindeki kızıl madenî yuvarlak da kitlelerin KIZIL ELMA olarak hedefi olmuştu. Günlük münakaşalarda Rumlar Türklerin üstünlüğünü ve devrin artık onlara intikal ettiğini kabul ve idrak ediyorlar.

Vilâyet Lokantası
İftar yemeklerinde emrinizdedir Telefon: 22 90 08

Ak Yıldız
MENSUCAT
KİLİM ve BATTANİYELERİ
AHMET AKYILDIZ
İSTANBUL

başyazı

Yunan propagandasının meyvaları

Kadir Mısıroğlu

İnsanların çoğu derin düşünce ve muhâkemeye meyyal değildirler. Bu alışkanlığı kazanamamış bulunmalarından veyahut da zamanlarının her mes'ele üzerinde kâfi miktarda durmaya müsâid olmamasından dolayı ilk nazarda dikkatlerine çarpan her şeyin sathî telkin ve şartlandırmasından kurtulamazlar.

Bu yüzdendir ki, propaganda yirminci asrın en tehlikeli silâhı sayılsa —belki de— mübâlâğa edilmiş olmaz. Zira, ihtiyaçlarının alabildiğine artması yüzünden vakti az ve acelesi çok olan asrımız insanının, propaganda karşısındaki teessüriyyeti (etkilenmesi) akla durgunluk verecek derecelere ulaşmıştır. Bu gerçeği en şümûllü bir sûrette keşfedenlerden biri de, Dünyayı Cermen Irkı'nın emri altına sokmak üzere kıyam etmiş olan Hitler'dir. O derecede ki, propagandayı *«Bakanlık»* seviyesinde bir teşkilât hâline getirmiş ve bütün cihana karşı *«V Bir»* ve *«V İki»* lerinden daha evvel ve daha müessir bir silâh olarak kullanmıştır.

Dünya'da propaganda denilen zehirli silâhın açtığı şifâ bulmaz rahnelere mâruz kalmak yönünden, Türk Milleti kadar talihsiz bir başka millet gösterilemez. Bu asrın başında, namlarına İslâm'ın muhâfız ve müdâfiliğini yaptığımız ve kendilerine asırlar süren bir sûlh ve sükûnet devri yaşattığımız Arapların bir Filbi veya Lavrens'in iğvalarına kapılarak birtakım ham hayaller arkasında koşmaları, propaganda denilen o zehirli silâh ile mecruh ve ma'lûl bulunmalarından başka bir sebeple kabil-i izah değildir. Fakat düşman bu silâhı —hiç şüphesiz— iki ağızlı bir hançer gibi kullanmıştır. Halâ bir kısım Türk münevverlerinde müşâhede edilen Arap düşmanlığı da tahribât ve ifsâdâtın mütekabil bir sûrette yürütüldüğünü fiilen isbat eden bir husustur. Yani Ceziretülarap'a (Arapyarımadasına) çoktan göz koymuş olan İngiliz emperyalizmi resmen teşkilâtlandırdığı bir propaganda şebekesiyle bir taraftan Arapları bizden ayrılmaya azmettirirken, diğer taraftan da, bizi, o koca kitle ve Bilâd-ı Arab'ı redde imâle eylemiştir.

Fakat bize bir cihan imparatorluğunun kaybında, düşman ordu ve silâhlarından daha ziyâde zarar vermiş bulunan propagandanın asıl müessir cephesi, Hristiyan Garplılar tarafından sinsi ve sistemli bir sûrette yürütülmüş olanıdır. Bizi dehşetli bir aşağılık duygusuna iten ve Hristiyan Batı âlemi ile kaynaşmaya heveslendiren bu propagandaların yan neticelerinden biri de *«Yunan hayranlığı»* olmuştur. Zira, Batı tefekkürünün temeli addedilen kadîm Yunan san'at ve fikriyâtına meyletmeden garplı efendilerle hemhâl olabilmek imkânı yoktu. Bu yüzdendir ki, ilk Garpçılar Türk fikir ve siyâset hayatında —tâbir câizse— yunanperestliğin bayraktarı olmuşlardır. Bunlar Yunan hayranlığını o ölçüde modalaştırmışlardır ki, bugün nasıl ilerici sayılmak için solcu olmak şarttır zannediliyor ise, o tarihlerde de münevver sayılabilmek için Yunan san'at ve fikriyâtına vâkıf ve meftûn olmak zarûri addediliyordu. O derecede ki, bilâhere millî ve tarihî hislerimizi muhalled mısralarla terennüm edecek olan bir «Genç Yahya Kemâl» bile kendini bu Yunan propagandalarından ve Yunan hayranlığına kapılmaktan kurtaramamıştır.

Siyâsî mevcûdiyetini bizi bütün âleme karşı zâlim ve barbar göstermek üzere giriştiği dehşetli bir propagandaya borçlu bulunan Yunanlılar, bu silâhı Dünya'da Yahudiler'den sonra en müessir bir sûrette kullanabilen bir millettirler. Denizci bir kavim bulunmaları, arazilerinin imbat kabiliyeti itibariyle zayıflığı onları gezgin bir millet hâline getirmiş ve kendilerine aşağı yukarı her yerde küçük bir koloni teşkil etmek imkânı sağlamıştır. Bu, kendiliğinden teessüs etmi bir beynelmilel propaganda şebekesi demektir.

Türk - Yunan muhârebesine tekaddüm eden günlerde, kendilerine Batı Anadolu'dan toprak verilmesini ve kuzeydoğu Karadeniz sâhillerinde bir *«Pontus Devleti»* nin kurulmasını sağlamak maksadıyla Birinci Cihan Harbi'nin gâlip devletleri üzerinde yürüttükleri dehşetli propagandanın şümûlünü kavramak isteyenler, Dimitri Kitsikis adındaki bir Yunanlının Paris'te bir doktora tezi olarak hazırlayıp bastırdığı ve *«Yunan Propagandası»* ismiyle Türkçemize de çevrilmiş bulunan eseri ibretle okumalıdırlar. Bir Türk için, halâ devam etmekte bulunan bu zehirli Yunan propagandasının nasıl şümûllü ve müessir bir sûrette yürütüldüğünü kavramak için, düşman ağzından bu kitapta ifâde edilmiş gerçeklere vukuf son derecede ehemmiyetlidir.

İşte Yunan propagandasının halâ devam etmekte ve sadece düşmanlarımız üzerinde değil, bizim birtakım sözde münevverlerimiz üzerinde bile müessir olmakta bulunduğunu kavramak için Kıbrıs hâdiseleriyle alâkalı neşriyata şöylece bir göz atmak kâfidir. Kıbrıs'a en tabiî insanî ve millî bir vazife görmek üzere giden ordumuzu, faşist ve işgalci olarak damgalayan, bu hususu duvar edebiyatına kadar aksettiren birtakım sözde münevverler her yerde karşımıza çıkmaktadır. Bundan daha ehemmiyetlisi, bir Türk üniversitesinde *«hukuk profesörü»* ünvanıyla ders veren bir bedbahtın mes'ud Kıbrıs çıkarmamızdan sâdece birkaç ay evvel Ankara'da *«İzmir'de Yunanlıların Son Günleri»* ismiyle bastırdığı eserde izhar ve ifâde edilen Yunan taraftarlığı ve hayranlığıdır. Bunda, Yunan'a 15 Mayıs 1919 günü İzmir rıhtımında ilk kurşunu atanın mâhud dönme Osman Nevres olduğu hususunu isbat (!) için sayfalar dolusu mütâlea yürütülmekte ve sonunda da müstakil bir fasıl hâlinde bizim *«Yunan Mezâlimi»* isimli eserimizin reddine bir fasıl ayrılmış bulunmaktadır.

12 Mart sonrası İzmir'de faaliyete geçen Örfi İdâre Askerî Savcılığı'nca 18 Şubat 1973 tarih ve 1973/10 sayı, 1973/13 Esas ve 1973/19 iddianâme numaralı yirmi iki sâhifelik iddianâme ile hakkında «İzmir Ticârî Bilimler Fakültesi ile bu fakülteye bağlı Karataş Ticârî Bilimler Yüksek Okulu'nda verilen dersler esnasında komünizm propagandası yaptığı» *Türk Kalkınma Hukuku* isimli eserinden alınmış parçalarla ortaya konulmuş bulunan bir şahsın, bize hücum etmesini tabiî karşılamak gerekirse de, bizi bir Türk üniversitesinde ders verebilecek mevkie gelmiş bir kimsenin Yunan mezâliminin gerçeklerini ortaya koyduğumuzdan dolayı kınamaya kalkışması (ki burada yer verilen tenkid ve tarizlere Yunan Mezalimi isimli eserimizin müteâkip baskısında cevap verilecektir.) şahsımız hesabına değil memleket fikir hayatı bakımından, elem vericidir. Diğer taraftan da bu hâdise Yunan propagandasının halâ içimizden bazı zayıf karakterli insanları nasıl avlayıp kendine bendedebildiğini göstermesi bakımından câlib-i dikkattir.

Türkiye, başta hâriciyesi olmak üzere, bütün müesseseleriyle uyanarak propaganda denilen korkunç silâhı biraz da kendisi haklı dâvaları için gerektiği kadar kullanmasını öğrenmedikçe, Yunan propagandasının zehirli meyvalarıyla menfaatlerinin —millî ve beynelmilel sahada— zarardîde olmasını önleyemiyecektir. O halde bu müthiş ve asrî silâh ile techiz olunmakta daha fazla gecikmemek bir vatan ve millet borcudur!.

Yakın tarihimizde Meçhûl kahramanlar

Trabzon Meb'usu Şehid-i Muazzez ALİ ŞÜKRÜ BEY

«Müdde-i târih ve vatandır!..»
Ali Şükrü Bey

Kadir Mısıroğlu

30

Ali Şükrü Bey merhumun mâruz kaldığı fecî sûikasd ile Meclis'de Lozan dolayısıyla cereyan eden sert müzâkereler arasında bir alâka bulunduğunu ifâde edenlerden biri de Falih Rıfkı Atay'dır. O'nun «*Çankaya*» isimli eserinde aynen şöyle dediği görülmektedir:

«Meclis'de sert çatışmalar oluyordu. Bir defasında Trabzon Milletvekili Ali Şükrü kürsüde konuşan Mustafa Kemâl'e ağır sözler söyledi. Birbirlerinin üstlerine yürüdüler. Bu olaya çok sinirlenen Topal Osman bir adamını yollıyarak Ali Şükrü'yü konuşmak üzere Çankaya tarafındaki evine çağırır ve karşısındaki iskemleye oturur oturmaz boğdurur.

Vak'a çok önemli idi. Boğduran Mustafa Kemal'in Muhâfız komutanı. Mustafa Kemal'in evini bekleyen erler O'nun adamları. Düşmanlar cinâyeti Mustafa Kemâl'den biliyorlardı...» (76)

Evvelce temas ettiğimiz üzere, Ali Şükrü Bey'le M. Kemâl Paşa'nın birbirlerinin üzerlerine yürümek derecesinde münâkaşa etmeleri hâdiseden onbeş yirmi gün evvelki Lozan müzâkereleri esnasındaydı. Fâlih Rıfkı gibi bir şahsın, Topal Osman'ın bu münakaşalardan dolayı re'sen münfail olarak Ali Şükrü Bey'e karşı bu cinâyeti irtikâb etmeye kalkıştığını söylemesi çok normâldir. Ancak burada onun tarafından da tesbit ve ifâde edilmiş olan asıl ehemmiyetli husus, bu münakaşa ile cinâyet arasındaki alâkadır.

İnönü de 1968 yılında Ulus Gazetesi'nde neşredilen hâtıralarının Lozan'a âid üçüncü bölümünde bu alâkayı ifâde etmiş bulunmaktadır. Gerçekten mezkûr hâtıraların 24 Eylül 1968 tarihinden itibaren meclisteki Lozan müzâkerelerine tahsis edilmiş kısmı bu alâkayı açıkça ortaya koymaktadır. Burada müzâkerelerin çok sert geçtiği ifâde edildikten sonra:

«Meclis müzâkereleri tabiatıyle benimle çok çekişmeli geçtiği kadar, Atatürk müzâkerelere karıştıkça bütün hücumlar O'na karşı yapılıyor ve O'nun üstünde toplanıyordu. Lozan'dan dönerken, bizim Atatürk ile Eskişehir'de buluşmamız bazı zihinlerde tereddüdler yaratmış. Meclis'ten evvel görüşülmüş, birtakım kararlara varılmış olduğu zannıyla benim aleyhimde ve Atatürk aleyhinde nihâyete kadar türlü tenkidler, kötülemeler yapılmış, mücâdele edilmiştir.

Gizli oturumlar hâlinde devam eden meclis müzâkereleri, hatırımda kaldığına göre 24 Şubatta başladı. Biz Atatürk ile olduğu gibi, vekiller hey'eti ile de tamamen mutabakat hâlinde idik.» (77) demektedir.

Daha sonra tenkidlerin asıl hedefinin M. Kemal Paşa olduğunu belirten ve bunu husûsî bir ağırlık vererek anlatan İsmet Paşa:

«Bu müzâkerelerin devam ettiği esnada, Atatürk aleyhinde esasen birikmiş olan çok husûmet vardı. Bu husûmet iç politikada kendi adamları tarafından beslenmiş ve işlenmiş bütün konularla beraber dile geliyordu. Onların tesiri söylenerek, söylenmiyerek işletiliyordu. Lozan Konferansı'nın, ilk safhasında inkıtaa uğraması bunların hepsinin bütün birikmiş hırsların ve iddiaların ortaya dökülmesi için bir vesile sayılmıştı...» (78) diyerek muhâliflerin meclis içindeki durumlarına geçmekte ve «İkinci Grup» adıyla teşkilâtlanmış bulunan muhâliflerin Lozan'ı vesile ittihaz ederek içlerini döktüklerini ifâde etmekte ve onun hemen arkasından da Ali Şükrü Bey vak'asıyla hâtıralarını devam ettirmektedir. Gerçekten:

«Lozan Konferansı'nın inkıtaı sebebiyle Ankara'da bulunduğum esnada cereyan eden fena hâdiselerden biri de Trabzon mebusu Ali Şükrü Bey'in öldürülmesi ve bu ölümün yarattığı ihtilâflar olmuştur.» (79) diyerek mes'eleye girmekte ve hâdisenin oluş tarzını bu güne kadar yürütülen resmî görüş ve propagandalar çerçevesinde nakletmektedir.

Bu satırlar ve hâtıraların teselsül zinciri İnönü'nün de sûikasd hâdisesi ile Lozan müzâkereleri arasında -fiilî veya hissî- bir bağ olduğunu kabûl eylediğini göstermeye kifâyet eder sanırız.

علی شکری بکك قتلی تحقق ایدییور

قتل حادثه‌سنده مدخلدار اولارق توقیف ایدیله‌نلر آراسنده برده قایدان مصطفی واردر ؛ کیره‌سونلی عثمان آغا قاچمشدر

کیره‌سونلی عثمان آغا

عثمان آغا کیمدر؟

● Sûikasd tahakkuk edince Istanbul gazeteleri haberi böyle verdiler. İşte 1 Nisan 1923 tarihli Vakit Gazetesi.

Memleketimizde araştırıcı olarak tanınmış ve «*Topal Osman*» (80) ismiyle bir kitap te'lif etmiş bulunan Ömer Sami Coşar:

«Mustafa Kemâl'i devirmek isteyen küçük gurup hemen bu fırsatı yakalamıştı. Ankara'da sinsi sinsi dolaştırılan lâf şuydu: Ali Şükrü'yü Mustafa Kemâl öldürttü. Halbuki onlar da gâyet iyi biliyorlardı ki Ali Şükrü tarafından o günlerde «İkinci Grup» sözcülüğünü yapmak üzere çıkarılmakta olan TAN adlı gazetede Osman Ağa'nın şahsına ağır hücumlar yapılmıştı.» (81) demektedir. Halbuki Ali Şükrü Bey'in çıkartmakta bulunduğu TAN

Gazetesi nihâyet 67 sayıdan ibârettir. Bu baştan başa tedkik edildiğinde Ömer Sami Coşar Bey'in söylediği gibi Topal Osman Ağa aleyhine sayılabilecek hiçbir neşriyata rastlanılamaz. Esâsen aynı eserde bir sayfa evvel rastlanan:

«... *Osman Ağa, Şükrü'nün Mustafa Kemâl'e devamlı saldırıları karşısında kendisine hakim olamamış ve 27 Mart akşamı adamlarından Mustafa Kaptan vâsıtasıyla Samanpazarı'ndaki evine getirttiği Ali Şükrü'yü orada kısa bir kavgayı müteâkip boğdurtmuştu.*» (82) tarzındaki satırlar kendisini tekzib etmektedir. Üstelik mes'elenin böyle bir hissî sâike dayanmış olmak ihtimâli de daha önce başka bir vesile ile cevaplandırılmış, gerçek dışı bir iddiadan ibarettir. Ömer Sami Coşar'ın bu eseri yine aynı sayfada Ali Şükrü Vak'ası'nın Lozan müzâkereleri esnasındaki sert münakaşalarla alâkasını bile göstermektedir.

---

76. Falih Rıfkı Atay, Çankaya, İst. 1969 Sh. 339
77. İnönü'nün Hâtıraları, Ulus Gazetesi 24 Eylül 1968 tarihli nüsha.
78. İnönü'nün Hâtıraları, Ulus Gazetesi 25 Eylül 1968 tarihli nüsha.
79. İnönü'nün Hâtıraları, Ulus Gazetesi 27 Eylül 1968 tarihli nüsha.
80. Ömer Sami Coşar - Topal Osman İst. 1971
81. Ömer Sami Coşar a.g.e. Sh. 76-77
82. Ömer Sami Coşar a.g.e. Sh. 75

BÜYÜK HİZMET

HANIMLARA MÜJDE

İSLÂMİ TESETTÜRE UYGUN UCUZ, ZARİF, KALİTELİ HER RENK VE BEDENDE MANTO, BAŞÖRTÜSÜ VE PARDESÜLER...

Piyasaya Arzedildi

Toptan satış :
İstiklâl Cd. Deva Çıkmazı
Nu: 7/1 Beyoğlu — İST
Telf : 49 10 83

Perakende Satış Mağazaları:

İ.G.S. — Kadıköy
İ.G.S. — Fatih
Azak Mağazası — İzmit
Erol Mağazası — Adapazarı
Pak Konfeksiyon — Saray Çarşısı KONYA
Özel Mağazası — KONYA
Kadir Mutlu — Çıkrıkçılar Yokuşu ANKARA
Osman Ertürk ve Oğulları — Saraçlar Çarşısı Nu: 127 Ankara
Kardeşler Mağazası — Tokat
Bayram Ali Pehlivan — Malatya Pasajı Düzce
Mahmud Kaya — Alaca
Aspava Konfeksiyon — Çorum

TÜRKÇESİ Ahmed SELÂMÎ

Hürriyet ve Diyânet

MÜSLÜMAN, herhangibir insan veya müessese önünde boyun eğmeğe değil, sâdece ve yalınız, topyekûn kâinâtı yaratan Allah Azze ve Celle önünde ubûdiyete me'mûr bulunuyor. Bunun içindir ki, müslüman için lâzım olan hürriyet, *Hakka esâret* de demek olduğu halde, *mutlak hürriyet* adını alır. Bu multak hürriyetin dışındaki, istisnâsız bütün hürriyet telâkkîleri, izâfî olup, müslüman için gâye olmaları aslâ düşünülemez. Zirâ müslüman demek, topyekûn telâkkîlerini, îmân etdiği nizâmın ta'yîn ve tesbitlerine göre berraklaştırıp muhâfaza eden insan demekdir. Bu i'tibarladır ki, müslüman, içinde yaşadığı vasatın insan arzusu ve hevesleriyle şekillenen telâkkilerini aslâ ölçü kabûl edemiyeceği gibi; *âdetlerin ve usûllerin* yabancı ve soğuk tavrına da kendini esir edemez. Aksi halde o müslüman, şahsı çapında nizâmı eritiyor, verdiği taviz nisbetinde köleleşiyor, köleleştiği nisbette de mutlak hürriyeti muhâfaza edemiyor sayılacakdır. Şahsiyetini mutlak hürriyetin şuûrunda olarak kazanan her müslüman, işte bunun için, hürriyet telâkkîsini fedâ edip aslâ izâfî hürriyetlerin komplosuna düşemez. Fikir sancısı çekmekden uzak sığ dimağların, aktüalitenin kalabalıkları ile dopdolu kucağında, bu dediklerimizi nasıl idrâk ve kabûl etdirebiliriz?

Hürriyet telâkkîsi, müslüman için Allah'a îmân gibi ehem'ül-ehem bir noktaya raptoluş içinde bir ma'nâ ve keyfiyete sâhibken, mevzu, ne kadar sık ve ısrarla ele alınsa, gene az sayılmalıdır. Müslümana âid hürriyet telâkkisi, ihâta hudutları nazara alınarak görülmek istendiğinde, önünde hiçbir beşerî hudut tanımayan, sâhası, nâmütenâhiye açılan bir varlık... Bunun için de müslüman elinde bulunması şart olan hürriyet, hiçbir anayasa veya rejimin «*dîn hürriyeti*» adı altında verdiği şeyin, mutlaka dışında bulunacakdır. Başka ta'birle, müslümana, değil mi ki herhangi bir anayasa veya rejim hürriyet verme iddiası taşır, o halde o hürriyet, müslümana âid olması gereken hürriyetin mutlak ma'nâda hâricinde bulunur...

Müslümana, müslümanın îmân etdiği nizâmın ta'yîn ve tesbît etdiği hürriyetin dışında verilen her hürriyet, adı ne olursa olsun, mutlak ma'nâda esâretdir...

Müslümana, mücerret îmân etdiği nizâmın dışından hürriyet verilebileceğini düşünmek muhal...

Fikrimizin kudreti nisbetinde arzetmiş olduk ki, müslümanın *idealindeki* hürriyet, işte budur. Müslüman, bu hürriyete hayatta sâhib olsun veya olmasın, ama mutlaka ilk elde, bu hürriyete iç dünyâsıyle ve îmân manzumesi eliyle sâhib olmak zorundadır.

● İşin aslı ve esası böyle olunca, şimdi bir de, müslüman, müslümana gereken hürriyete hayatta ve mesela Türkiye'de nasıl ve ne kadar sâhibdir, bunu görelim.

Türkiye Cumhûriyeti «*lâik ve demokratik bir devletim!*» demektedir. Böyle diyen bir rejim, dînlerle devleti ayırmak ve o dînlerin topyekûn esaslarının tatbîkini, müntesiblerine serbest bırakmak zorundadır. Bilfarz o dinlerden birisi en ana temel olarak, kendi siyâsî, iktisâdî, ictimâî ve hukûkî nizamları ile işliyen bir dînî devletin kurulmasını, müntesiblerine farz hükmüne bağlasaydı, bu takdirde vaz'iyyet ne olacakdı?

Geçtiğimiz günlerde Diyânet Riyâseti, ki lâikin diyen bir rejim bir dini böyle emniyet sibobu kabilinden umum md. lük muâdili makamlarla kendine bağlıyamaz, vâliliklere bir ta'mîm gönderiyor. Orada deniliyor ki: «...... *milletimizi din yönünden aydınlatmak, halkımıza İslâm Dîninin îmân, ibâdet ve ahlâk esaslarını öğretmekle yükümlü* (mükellef) *din görevlilerimizin* (hademe-i hayrâtımızın) *tam bir dînî vecd ve millî şuurla yerine getirdikleri görevlerini* (vazîfelerini) *Ramazan ayında da büyük bir gayret ve hassasiyetle sürdürecekleri...*»

Bu ta'mimden şunlar anlaşılıp şu sualler akla geliyor.

1 — Rejim, diyânet denilen emniyet sibobu ile İslâm Dîninin a) İmân, b) İbâdet, c) Ahlâk esaslarının öğretilmesini (!) istiyor.

2 — Fakat muâmelât, mıras, nikâh, verâset, hibe, alış veriş, ukûbât gibi başta Kur'an naslarıyla sâbit ahkâmının öğretilmesi acaba neye istenmiyor?

3 — Demek ki Türkiye'deki hademe-i hayrat, İslâmiyetin sâdece a) İmân, b) İbâdet, c) Ahlâk esaslarını öğretmek (!) le mükellef!. Buna me'mur, buna mecbûr...

4 — Bu üç esas kısmın dışında yer alan 4. Kısım, İslâmiyet'de acaba neye yer alıyor?

5 — İslâmiyet'in şu şu kısımları işe yarar, ama şu şu kısımları işe yaramaz demek, geçen nüshamızda da arzetdiğimiz gibi Diyânet eliyle dîne ambargo olmaz mı? Allah'ın irâdesi üstünde başka irâde de mi varmış.

6 — İslâmiyetin cüz'ünü red veya inkâr, küllünü red veya inkâr gibi olmaz mı?

7 — Cenâb-ı Hak, tatbiki gayr-i kâbil emirler ve yasaklar vaz'etdiği zaman, bu, onun abesle iştigâli ma'nâsına gelmez mi? Bu ise Allah Azze ve Celle için mümteni' değil midir?

8 — Hademe-i hayrat sâdece a) İmân, b) İbâdet, c) Ahlâk esaslarını anlatıp sâir mevzulara el atamayınca, Allah indinde mücrim olmazlar mı?

9 — İslâmiyet tecezzi kabûl eder mi? Onun bir kısmına geçiş vizesi verip; bir kısmına da dumura uğratma ilâmı çıkartmak, hangi din hürriyetinin icâbıdır?

10 — Türkiye'deki hademe-i hayrat, ne zaman *hakkın ve adâletin* yanında olmayı öğrenip, bu son derece hayâtî mes'eleyi idrâk edecekdir?

11 — Hademe-i hayrat demek, aybaşında alınan maaş karşılığı susmak demek olamıyacağına göre, bu en tabiî ve fıtrî hakların istirdâdı için, ne zaman bir hak talebine girişilecekdir?

● Görüldüğü gibi Türkiye son derece hazîn bir âkıbete doğru sürüklenip gidiyor. Milyonlarca insandan «*müslümanım elhamdülillah!*» nidâsı çıktığı kadar, «Nedir bu kadar *apaçık gözboyamalar? Artık yeter!*» talebi de çıksa, pekçok şey halledilmiş olacakdır. Bugünün müslümanları, fikirlerini, îmanları-

(Devamı 12. Sayfamızda)

YOL
OLDUR Kİ DOĞRU VARA
Selâhaddin ES

163'ün pençesinde cezaevinde 9'uncu hafta

İslâm Dünyası ve «Sıcak» bir Ramazan...

S. Muradbeyli

«Sıcak Ramazan» deyince çocukluk yıllarımızdaki kızgın ramazanlara doğru yeniden gelmekte olduğumuzu anlatacak değilim. Hele, arpa tarlasında orak biçen vâlidemin, kızgın güneş altındaki testideki su ile ıslattığı bir bezi çatlayan dudaklarına götürerek rahatlama çalışmasındaki ihlâslı ibâdet tablosunun şimdiki yaz ramazanlarda sâdece şehirlerimizde değil köylerimizde bile rastlanamıyacak bir nâdide haline geldiğinden de bahsedecek değilim, uzun uzadıya..

«Sıcak Ramazan» derken, İslâm Dünyası'nın içindeki fitne ateşlerine, ve bu Dünyayı dışarıdan çeviren ateş çemberine ve Ramazan'ın bu çemberden kurtulmak için büyük bir imkân olduğuna temas etmek istiyorum.

Türkiye'de her şeyden ziyâde İslâm'a izâfe edilmesi mümkün ve islâmî bir hareket olan Millî Selâmet hareketi'nin İslâm Birliği'ne Türkiye'nin de tam âzâ olması için Birliğin anayasasınm imzalanıp, kabul edilmesine dâir bir kanun teklifini Meclise vermiş bulunması bu kızgın çember içindeki ilk ferahlatıcı, serinletici rüzgârdır. Ancak bu tadlı rüzgâr lâik Türkiye'nin demirperdeleriyle kesilirse işte o zaman acı içinde kıvranmaktan başka tedbirimiz ne olacaktır?

Bazıları belki sabırsız, aceleci davrandıklarından hukûkî şekilciliği ağır basan bu gibi teşebbüslere dudak bükeceklerdir, semeresi kısa vâdede devşirilmeyen ve hatta hiç semere vermemsi ihtimalini dahi beraberinde taşıyan bu teşebbüsleri yadırgayacaklardır. Ama unutmamak gerekir ki, İslâm Dünyası Avrupalı güçler tarafından Osmanlı Devleti'nin bertaraf edilmesinden sonra birbirinden sâdece habersiz hâle getirilmekle kalmamış, herbirisi diğerinin boğazına sarılan **düşman kardeşler** hâline de getirilmiştir. Bu düşmanlıkların izâlesi, bir anlık kolay bir mes'ele değildir. Hatırlayalım ki, Hristiyan Avrupa da yüzyıllardır kendi içinde sürüp gelen dalaşmalara hiç değilse Batı kesiminde bir son verebilmek için ilk adımı, 1945'lerin savaş yıkıntıları arasında imzalanan Avrupa Çelik ve Kömür Birliği gibi andlaşmalarla atmıştır ve Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi ve Avrupa Konseyi gibi maddî vasıtaların asıl hedefi olan Avrupa Siyâsî Birliği halâ bir hayaldir. Ama bu yolda bir hayli mesâfe alındığı da bir gerçektir.

Öyleyse İslâm Ülkeleri arasında da gerek ülkeler içi gerekse komşuluk icâbı ortaya çıkan ve İslâm—dışı dünyanın tahrikleriyle beslendiği ap—açık olan sürtüşmelerin giderilmesinde İslâm Birliği anayasası, İslâm Paktı, İslâm Ortak Pazarı, İslâm Bankası, İslâm Ülkeleri arasındaki ilmî, kültürel (harsî) ve teknolojik gelişmelerin haberleşmesi, takas edilmesi için kurulacak bir İlim ve Teknoloji Ofisi gibi maddî vasıtaların teşkil edilmesi mutlaka zarurîdir.

Bugün Orta-Doğu İslâm Ülkelerinde «Petro-dolar» ismi verilen petrol geliri dünya siyâset ve iktisadiyatına hâkim olmayı dahi mümkün kılacak bir seviyeye gelmişken, islâmî bir ideolojik hassasiyetten ve istikametten mahrumiyet yüzündendir ki, bu «petro-dolar» lar Batı kapitalizminin çöküşüne engel olmakta, Batı bankaları ve Batı iktisâdî hayatı, kültür istilâsıyla çengeline taktığı İslâm Ülkelerinin idâreci sınıflarının eliyle Londra'nın dev otel ve mağazlarının satın alınması gibi cakalı, fiyakalı işlerle palazlanmakta, böylece de İslâm Ülkeleri arasına sapladığı bir hançer olan İsrail'i daha bir güçlü destekleyebilmektedir. Ve, «petro-dolar»ın cerbezeye sevkettiği Orta-Doğulu idâreciler kendilerinden öylesine geçmişler ki, ellerine verilen otel, mağaza, villâ, ada gibi yerlerin tapularının devletler hukuku bakımından kendilerine tanıdığı bir teminat olmadığı gibi, kritik bir anda yerlerin devletleştirilmesi, millîleştirilmesi gibi hareketler karşısında yapılacak bir şeyleri, karşı koyacak caydırıcı güçleri de yoktur.

Onlar bu başıboş «petro-dolar» larla Batı'da caka satıp dururken, Batı'nın dev silâh sanayii bilhassa müslümanlar başta olmak üzere, dünyanın çeşitli yerlerindeki zayıf, gerikalmış ülkelerin insanlarının üzerine cehennemî ateş hâlinde yağmaktadır.

Eritre müslümanları, Batı Somali müslümanları Hristiyan taassubunun en karanlık ve zâlim oyunlarıyla, Habeşistan vasıtasıyla yıllardır ezilmeye çalışılırken, Filipinler'de müslümanlar Marcos'un askerleriyle boğaz-boğaza mücâdele verirken, Balkan müslümanları tarihen de bağlı olduğu Türkiye tarafından kendi kaderlerine terkedilmişken, Keşmir inekperest hindûların çizmeleri altında ezilirken, İslâm'ın nice soylu kafalarını yetiştirmiş Türkistan'dan, Semerkand, Buhara, Kırım, Kafkasya'dan en zayıf bir inilti, bir çığlık dahi duyamayacak kadar müslüman çocuklarının ağızlarına çelik fermuarlar çekilmişken, milyonlarca Filistin'li otuz yıldır İsrail'li kan içici korkak kedilerin aslanlık taslıyan edâları karşısında kendilerine uzanan elin ancak mâsum rollerle yayılma peşinde koşan komünistlerin eli olduğunu görüp ona hararetle tutunmaya çalışırken...

Evet bütün bunların yanında İslâm Ülkelerindeki müslüman ahâli de başsızlığın, başıboşluluğun sevkiyle iç sürtüşme ve kutuplaşmalara mâruz kalmış, lâikliğe (din-dışılığa) mahkûm olmuşsa, İslâm Şeriâtini reddecek kadar bedbaht bir kültür istilâsına nesillerini kaptırmışsa...

Söyler misiniz, «petro-dolar» zenginleri ne halt karıştırırsa karıştırsın, bir müslüman kalb huzuru içinde, üzerine düşen vazifeleri yapmış olmaklığın sükûneti içinde iftar etmeye hak sahibi midir?

Müslüman «hepsinin de İslâm fıtratı üzerine doğdukları» hakikatiyle çerçevelenen bütün insanlık karşısındaki mes'ûliyetin, Alla'ın yeryüzündeki halifesi olmak mevkiini, zulmü yok etmek; mutlak ölçüleri vahy ile bildirilmiş olan adalet ve ahlâkı bütün yeryüzüne yaymak mükellefiyetini, ramazanlarda daha şûurlu ve daha büyük cemaatler halinde düşünmek üzerine terettüp eden vazifelerin ağırlığını kaldıracak inanç manivelâsını sağlam istinat noktalarına dayandırmak zorundadır. Çünkü her Ramazan Ashab-ı Kehf'in beklediği fecir mesâbesindedir. İnanan kişi bu kurtuluş sabahından gâfil olmamak zorundadır. İnanan, müslümanca inanan kişi kendi nefsinden başlamak üzere, inancını bütün âleme hâkim kılmak şûurunda olmak zorundadır. Çünkü bütün âlemler bizim Rabbimizin... Öyleyse bütün âlemler kurtarılmaya namzed, kurtuluş sabahını bekliyen âlemlerdir...

Komünizm, ve kapitalizm enternasyonelleri bütün Dünya'yı kıskacı içine almayı temel hedef olarak ortaya koyabilirken; müslümanlar niye cihanşümûl nizâmlarının kucağına bütün âlemi vermeyi gâye edinmesinler? Ve müslümanlar bütün hayata hâkim olmak taktiklerini böyle büyük ve cihanşümûl nihaî hedefe çevirmedikçe, bu nihaî hedefe erişmeyi aslî gâye edinmedikçe müslümanca yaşıyabilir mi?

Müslüman taa Cava adalarından Kanada'ya kadar her nerede bulunursa varoluşunun hikmetini dâima ilk plânda tutmak, müslümanca yaşamak imkanının kalmadığı yerde müslümanca ölmeyi bildiğini âleme göstermek zorundadır.

Ramazan'daki nefs terbiyesi insanı ictimâî hayattan tecrid edip onu sâdece nefsinin mes'eleleri içinde muhasara altına alınmayı değil, tam tersine inancını bütün âleme hâkim kılabilmesi için başlangıç noktasının insanın kendi nefsi olduğu gerçeğini ihtar eder.

Öyleyse, şu güzel Ramazan'da her zamankinden daha kesif olarak, iftar sofrasındaki dünya nimetlerini değil, inancımızı hayata hâkim kılmaktaki hatalarımızı, noksanlarımızı nefsimizi merkez yaptığımız ve görüş zâviyesi giderek genişliyen bir gözetleme kulesinden kontrol edebilmeliyiz.

Moro'da can veren İslâm erinin dâvâsını kendi dâvâmız bilmezsek, Mogadişu'daki, Asmara'daki, Gazze'deki, Semerkand'daki, Rodoplar'daki, Beytüşşebap'taki veya mahallemizdeki, evimizin içindeki dertlere, acılara, sevinçlere mücâdelelere inancımıza göre istikâmet vermek şûurundan habersiz kalırsak, seher vaktine kadar uyumayıp, o saatten sonra başını ön ayakları arasına alıp uyuyan yaratıklardan ne farkımız kalır?

Evet, Ramazan, müslüman için Ashab-ı Kehf'in beklediği fecir'dir. kurtuluş sabahıdır!..

GAZETELERDEN

CHP'NİN AMCASI...

Ramazan'ın gelmesiyle birlikte, yerli basında «dinî tiraja âlet etme» hareketi hız kazandı. Tıpkı dinî siyâsete âlet etme gibi.. Ramazaniyelik sâhifeler ve Günaydın'ın yandaki kupüründe görüldüğü üzere «Ramazaniyelik manşetler» gırla gidiyor. Hattâ hızlı «şeriat düşmanı» Hürriyet, «Sancak-ı Şerif en öndeydi..» gibilerinden tefrika başlıkları atarak, «Şeriat Nizamının Sancağı»ndan bahsediyor.

Tabiî bütün bunlar, Babıâli'nin fikrinde samimiyetinin her sene tekerrür eden güzel misalleri..

Fakat, gariptir ama, şu solun içinde bazı bazı da olsa namuslu adam çıkıyor, merdâne, gizleyip kapaklamadan yazabiliyor. Sadece solun değil bir bakıma renkli basının da zevâhirini kurtarmış oluyor. Dünya'daki Attila İlhan bunlardan biri.

Türkiye'li Şâir son zamanlarda iyiden iyiye yerli münevverin «kafa konforunu bozar» oldu. (Tâbir O'nundur.) Hele ki, târih nasibsizi, CHP goygoycusu münevveri kötü bunaltıyor. Âdeta ders veriyor; «Emperyalizm nedir? Dünkü emperyalist neydi, ne yaptı?.. CHP'nin ilericiliği nedir? CHP kimlere yılışmaktadır?..» anlatıp duruyor. Bu arada, Erbakan ve MSP hakkında fikri husûmetine rağmen sathî de olsa yazdıkları, herhalde, CHP'nin de, emperyalizmin de tabiî MSP düşmanı basının da canını sıkıyor.

Lisanının «uydurukçasına» aldırmayın, buyrun beraber okuyalım; CHP'yi ve «amcası» nı tanıyalım:

SAM AMCA'SI KIZMAZ MI?

«O karanlık mütareke yıllarında İngiliz Karadeniz Orduları Başkomutanı General Sir George, F. Milne ne demiştir, hadi bilin bakalım: «Türklere çok sert bir ders vermek gerek!» Bu dersi, hem ulusu, hem de ulusun büyüklerini cezalandırarak vereceklerdi. Onu da işgaldeki İngiliz Yüksek Komiser Vekili Amiral Richard Webb şöyle belirtiyor: «Cezalandırmanın hem Türk İmparatorluğunu parçalayarak ulusu cezalandırma, hem de (....) yüksek görevlileri ibret için yargılayarak kişisel cezalandırma biçiminde olmasını öneriyorum.»

Emperyalist sistemin o zamanki lideri «imparatorluğu parçalama konusunda son derece azimli ve o derece iştahlıydı. Bu azim ve iştah, özellikle Türklerle Arapları birbirinden ayırmak, Türkleri haritadan silerken Almak biçiminde görünüyordu.

Babıâli'nin fikir samimiyetinin her sene tekerrür eden misallerinden ikisi...

Niye eski defterleri karıştırıyorum, sığırtlediğimden mi? Hayır şu ara CHP'nin neden iktidar olamadığı tartışılıyor ya arada sırada CHP - MSP koalisyonu sözünün ileri sürüldüğünü görüyorum, bu koalisyonun aslında niye gerçekleşemez, gerçekleşse bile sürüp gidemez olduğuna işaret edeyim dedim. Tamam canım, CHP'yi solumsu bir parti sayarsan, MSP'nin İslam'a dayanan bazı toplumsal adaletçi eğilimlerini gözönünde tutarsan, ortaklığa girmemeleri için neden yok, zaten ilk ortaklığı da bu yüzden denemişlerdi ama, hem uzun sürmedi hem de özellikle dış politikada iki partinin birbirine taban tabana karşıt görüşler taşıdığı hemen ortaya çıktı.

Bir kere şu gerçeği sağcı-solcu hepimiz kabul etmek zorundayız. CHP, Araplarla ilgilenmeyi sevmez, gerçi bunu bir ilericilik kisvesi altında yutturmaya çalışır, tanzimatçı bir batıcılığı, üstyapısal bir ilerlemeciliği bahane ederek güneyimizdeki milyonlarca Müslüman Arap'ı es geçer ya, esasında bu batılı emperyalist sistemle Türkiye'nin iyi geçinme politikası olarak İnönü tarafından saptanmış emperya-

Buna karşılık, MSP dinsel bir gayretle güneye açılmayı temel politika bellemiştir. Zaten batılılar, tarafından kara listeye alınmasının nedenlerinden birisi de budur.

Batılı emperyalizmin, Türk'ü Arap'tan ayrı tutmayı kararlaştırmış CHP buna evet, MSP ise hayır demişse, CHP'nin MSP ile koalisyona girmesi sonra da batılılara dönüp gizli temaslarla vaadini aldığı dövizcikleri istemesi olası değildir. Kuşkunuz mu var, öyleyse ünlü Washington Post gazetesinin ilgili koalisyon iktidar olur olmaz «Amerikan bankaları Türkiye'ye kredi vermiyor» başlığıyla verdiği haberi okuyunuz. Artık ezberlediğimiz gerçekleri birer ikişer sıraladıktan sonra bakiayı dilinin altından şöyle çıkarıyor:

«İçerisinde Erbakan'ın bulunduğu bir hükümetin (herhangi bir hükümetin) kredi bulabilmesi fevkâlade müşkül olacaktır.»

O CHP ki, Makarios ölür ölmez Kıbrıs çözümünde ne kadar anlayışlı ve uysal olacağını bir kere daha batılılara ve Yunanistan'a anlatabilmek için Kıbrıs Rumlarına yılışıyor, nasıl kalkar da Kıbrıs operasyonunu bir gâza gibi gören MSP ile ortaklığa girebilir.

Sonra Sam Amca'sı ona kızmaz mı?

• TESBİT

Sadık Özarslan

İslâm'a saygılı...

Hiçbir şey anlamıyorum bu lâftan... Veya çok ters şeyler anlıyorum. İslâm'a saygılıymış!.. Aman ya Rabbi gel de gülme, yahut ağlama! Ne hâle getirmişler insanımızı. Öyleleri var ki, göğsünü gere gere ve icâbâtını da bihakkın yaparak: «Müslümanım elhamdülillâh!..» diyemiyor da, durup durup: «İslâm'a saygılıyım.» diyor. Düşünsene birâder, fikretsene : Sen, Müslüman değil misin? Hah şöyle, Müslümansın değil mi? Öyleyse bu lâfa ne lüzûm var? İslâm'a saygılıyım; ne demek? Müslümanım, diyeceksin. Hem de göğsünü gere gere.... Kendini İslâm'a vere vere. Bu yolda her şeyini de vere vere! Ne zannettin ya? İslâm'da bedâvâcılık var mı?

Oldum olası kızarım bu söze.. Bir Müslümana asla yakıştıramam. Aslımızı inkârda ne faydamız var ki? Olduğum gibi görünüp: «Müslümanım!..» desem bunun ne mahzûru var? Hâni bâzıları da bilgiç bilgiç kalkar da: «Dinci değilim amma dîndârım.» der. Traji-komik birşey!.. Dînci değilmiş moderno'cu.. Öyleyse kincisin!

Doğru yazabildim mi bilmiyorum.. Bağışlayın: Bir Fransız gâvuru var. Adı; Charles Mismere... İşte bu ismi soruyorum doğru yazdım mı diye. «Garb İlminin Kur'an Hayranlığı» adlı kitâbda geçiyor. Diyor ki bu adam: «Hristiyanlar, ilim sâhibi oldukça Hristiyanlıktan ayrılırlar. Müslümanlar da câhil kaldıkça İslâm'dan uzaklaşırlar.» Ne kadar doğru... Hem de aynen böyle. Câhiliyye devrini bir kerre daha yaşayan, böyle giderse bin kere daha yaşayacak olan Avrupa, bizi hangi noktaya getirmiş? Dikkat buyurun!.. Dikkat buyurun da zamânenin fendine sakın aldanmayın!

İşte bunlardan bâzıları şimdi kalkıyorlar da açık açık ilân ediyorlar: «Ben, dîne, Müslümanlığa saygılıyım.» diye.. Saygılı ne demek efendi, sen Müslümansın Müslüman!.. Değilsen; de değilim, de!.. Diyemezsin. De ki anlayalım. Ne olduğunu anlayalım ve hükmümüzü de ona göre verelim.. Seni ona göre değerlendirelim.

«Müslümanım....» dediğin zaman ilmine-irfânına bir nakısanın gelmesinden korkuyorsan, bildirelim ki; korkma!.. Çünkü İslâm, bir ilim dinidir. İlk emri: «Oku!..» olmuştur. Tembelliğe sevketmesinden çekiniyorsan.. sorarım: Çalışkan mısın ki? İslâm; aynı zamanda bir çalışma dînidir; tembelliğin bir numaralı düşmanı, miskinliğin amansız hasmıdır. Çalış, de İslâm.. herkesten fazla çalış ve herkesi geç, der. Geri kal, demez. Der, diyen var ise o câhilin tâ kendisidir. O, İslâm'ı bilmeyenin birisidir. Müslümanlık; her bakımdan ileri gitmemizi ister. Dünyaya örnek, ve önder olmamızı ister.. İslâm ister ve emreder ki; kuyruk değil, buyruk olalım!.. Bu, böyle biline.. Sen, Ay'a Merih'e gitmek istedin de İslâm, sana mâni mi oldu? Gitme, diye.... gidemezsin, diye kuyruğundan aşağıya mı asıldı? Düşün de konuş gardaş, düşün de öyle konuş! Evvelâ anla; İslâm'ı çok iyi anla!.. Ondan sonra konuş!.

İslâm'a saygılı olmak... Kızarım bu söze. Hem de fenâ hâlde kızarım!.. Aynı şeyi bir Fransız, bir İngiliz, bir Alman da söylüyor. Amerikalısı, daha bilmem nesi de saygılı İslâm'a. Sen, onlardan ayrılmalısın!.. Bir Müslüman olarak onlardan ayrılmalısın. Göğsünü gere gere; «Elhamdülillâh Müslümanım!» demeli; icâbını yerine getirmelisin

Merak etme; sana birşey olmaz. Kaybın olmaz, korkma! Aksi takdirde öyle bir yakalanırsın ki; seni gâvurlar utandırır. Ona göre düşün ve davran!

HİSAR mensucat
Döşemelik ve Perdelik kadife
sanayii ve ticareti a.ş.
Toptan - perakende
İ.M.Ç. 5 Blok Nu: 5302
Unkapanı İSTANBUL
Tel 26 75 89 . 22 12 32

Zarar ettikleri gerekçesiyle bazı ilaç fabrikaları üretimi durdurdu

Türkiye İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası, "Zarar etme nedeni ile bazı ilaç fabrikalarının üretimi durdurduğunu" açıklamıştır. Sendika tarafından dün yapılan yazılı açıklamada, Türkiye'de halen temel kimya endüstrisinin kurulmaması eleştirilerek, bazı ilâç fabrikalarının da yüzde 2; yüzde 3 oranında kârla üretim yaptıkları

Devlet şarapçılığı bıraksın da ilâç sanâyiine el koysun...

Türkiye ansızın bir gerçekle yüzyüze geliverdi: Piyasa'da son derece hayatî ehemmiyeti hâiz bulunan bazı ilâçlar bulunmuyordu. Vatandaş, eczahânelerde âdeta kavga ediyordu. Eczahâneler ilâçlardan başka her türlü malzeme ve oyuncak satışına tahsis olunmuş haldeydi. Hastaları için ilâç soranlar ise; **«ilâçların olmadığı, kendilerine de fabrikadan verilmediği, bu sebeple satamadıkları»** cevabını alıyorlardı.

İlaç fabrikatörlerinin ise mazeretleri şuydu: Döviz transferleri yapılamadığından bahsi geçen ilâçların imâli için icabeden hammadde ithal edilemiyordu. Eldeki mevcud hammadde stoku ile de imâlât yavaşlatılmış olarak devam ettiriliyordu. Ayrıca daha mühimi, ilâç fiyatlarının tesbiti hususunda Sağlık Bakanlığı ile anlaşamıyorlardı.

Yâni mes'ele gayet basit bir noktada düğümlenmişti: Devlet, şarapçılık yapayım derken, vatandaşın hayatî ehemmiyetteki ilâç ihtiyacını üç-beş fabrikatörün eline bırakmış ve onlarla fiyat çekişmesi yapacağım derken de, vatandaşını âdeta ölüme terketmişti

Üstelik ilâç fabrikatörleri karşısında Devlet son derece güçsüz görünüyordu. Çünkü, fabrikatörler açıktan açığa tehdit eder bir tavır takınmışlar ve hatta ilâç imalâtını durdurmuşlardı. Üstelik **«Türkiye İlâç Endüstrisi İşverenleri Sendikası»** adını taşıyan bir teşekkül alenen neşrettiği bir beyannamede sebep olarak **«döviz transferi»** bahanesini ikinci plâna itekleyerek hakiki niyetlerini ifşâ ile **«zarar ediyoruz..»** diyordu. Öyle ki, kendi ifadeleriyle yıllık toplam 4 milyar liralık ciroları bulunan bu ilâç fabrikatörleri, **«yüzde 2, yüzde 3 gibi kârlarla»** çalıştıklarını ifade ile, **«battık.. batıyoruz.»** edebiyatı yapıyorlardı. Bu aslında, kendisini bira, şarap, rakı fabrikatörlüğüne vermiş olan devlete kafa tutmanın dik alâsıydı. Çünkü, devlet ya bunların, istediklerini verecek yahud vatandaşın inim inim inlemesine kulak tıkayacaktı.

İleriye atılıp da, **«İlâç fabrikalarını bizzat kuracağım. Bundan sonra kalkınma plânlarında şarap fabrikaları yok, ilâç fabrikaları olacak!.»** diyebilecek vaziyette değildi.

Uyanan Afrikada

İstikbâl İslâm'ındır

Kıt'alar arasında İslâm'la alâkası en eski olan, Afrika'dır. Bilindiği üzere Asr-ı Saâdet'te ilk müslümanlara dehşetli bir ambargo tatbik edilince Peygamber (s.a.v.) dileyenlerin Habeşistan'a göç edebileceklerini emir buyurmuş ve bu sûretle bir kısım sahâbe-i kirâm hazerâtı oraya göç etmişlerdi.

İslâm'ın futûhat devri başlayınca da, neş'et eylediği Asya Kıtası'ndan sonra İslâm'a kapıları ilk defa aralıklanan yine bu kıt'a olmuştur. Mısır ve Kuzey Afrika üzerinden daha hicrî birinci asrın içinde Okyanus sâhillerine varılmış ve Cebelitârık aşılarak Avrupa'nın fethine başlanılmıştı.

Afrika'nın Kuzey Akdeniz sâhilleri bu kadar erken islâmlaşmış bulunduğu halde, buradan kıt'anın içlerine doğru sarkmalar bir hayli gecikmiştir. Afrika içlerine doğru uçsuz bucaksız çölleri aşmanın güçlüğü ve bu mıntıkaların büyük ölçüde gayrı meskûn bulunması yüzünden fetih Afrika'nın merkezine doğru genişlememiştir. Bu durum geçen asrın başlarında bizim Trablusgarb dediğimiz bugünkü Libya'da ortaya çıkan **«Sünûsîlik»** hareketine kadar sürmüş bu hareketle birlikte Afrika'nın kuzeyden güneye doğru fethedilmeye başladığı görülmüştür.

Gerçekten **«Sünûsîlik»** İslâm Dünyasında yeni bir dinamizmi temsil eden bir tarikatti. Mensupları en üstün ahlâk ve feragat ölçüleriyle techiz edildikten sonra daha ziyade üssülharekelerine en yakın olan Afrika içlerine gönderiliyorlardı. Bunların çalışmaları bizim tarihimizdeki Âhilik hareketine benziyordu. İptidâî kabilelerin içlerine giriyor ve onları tevhid akîdesinin nuruyla nurlandırıyorlardı.

Bu hareket halâ devam etmektedir. Bu yüzden her yıl hacca gelen zencilerin sayısı gözle görülebilecek bir şekilde artmaktadır. Bunların çoğu tamamen çıplakken giyinmeye başladıklarından islâmî tesettüre de hakkıyle -henüz- riâyet edemiyorlar. Fakat tuğyan halinde bir imana ve müthiş bir dinamizme sahip oldukları her hallerinden belli olmaktadır. Bulundukları yerde Hristiyan Avrupalıların sun'î gayretlerinin eseri olan hristiyanlaştırma hareketleriyle kıyasıya mücâdele etmektedirler. Dünya'nın bir ucunda Amerikan zencileri, diğer ucunda ise Afrika zencileri Hristiyanların zorlamasına rağmen alabildiğine müslümanlaşmakta ve bu mübârek dinin mensupları arasına, en yeni ve zinde bir kuvvet hâlinde katılmaktadırlar Bunlardan bazıları da kadîm müslümanlıklarını devam ettirebilmek ve Hristiyanların sultasından kurtulabilmek için asrımızı remzedecek mânâlı bir mücâdele içinde bulunmaktadırlar. Böylelerinin başında Eritre gelir.

«Ya sosyalist ülke ya da ölüm!...» gibi mânâsız bir lâkırdı ile bitirdiği konuşmasında umûmî seferberlik ilân eden Habeşistan İhtilâl Reisi Yarbay Haile Mariam, aynı zamanda Somali ve Eritre mücahidleri karşısında Habeşistan'ın mağlûb düştüğünü de kabûl ediyordu. Gerçekten Eritre müslümanlarının son birkaç aydır hızlanan mücadeleleri Addis Ababa'daki Sovyet kuklası Habeş ihtilâl idaresini şaşkına çevirmiş bulunuyordu. Bu arada 200 bin insan ise, Habeşistan'dan komşu Sudan'a sığınıyordu. Bu da Eritreli müslümanlarla Habeş Ordusu arasındaki çarpışmaların şiddetini göstermesi bakımından dikkat çekiciydi.

Eritre bilindiği gibi, Habeşistan'ın Kızıl Deniz sahillerini içine alan ve Somali ile devam eden müslüman halkın yaşadığı topraklardır. 1885'de İtalyanlar tarafından işgâl edilerek Osmanlı İslâm İttihadından kopan Eritre, 1941'de İngilizlerin çizmesi altına düştü. 1952'de otonom bir idareye kavuşan Eritre, Habeşistan'la bir federasyon içinde birlikte yaşamayı kabûl etmişti. Ne var ki, 1962'de devrin Habeş İmparatoru Haile Selâsiye tarafından federasyon feshedilmiş ve Habeş ordusu resmen Eritre topraklarını işgâle başlamıştı. Hıristiyan Habeş kuvvetlerinin bu işgâl hareketi aynı zamanda Eritre İstiklâl mücadelesinin de başlangıcı oluyordu. Ve aradan kan ve barut kokan ızdırablı 15 yıl geçtikten sonra Eritre bugün zafere iyice yaklaşmış görünüyordu.

Bütün bu olup bitenler göstermekte ve isbat etmektedir ki, uyanan Afrika'da İSTİKBAL İSLÂM'INDIR!...

BÜYÜK HİZMET

HANIMLARA MÜJDE

İSLÂMÎ TESETTÜRE UYGUN UCUZ, ZARİF, KALİTELİ HER RENK VE BEDENDE MANTO, BAŞÖRTÜSÜ VE PARDESÜLER...

Piyasaya Arzedildi

Toptan satış :
İstiklâl Cd. Deva Çıkmazı
Nu : 7/1 Beyoğlu — İST.
Telf : 49 10 83

Perakende satış mağaazları :
Galeri Kâtip — Fatih
Galeri Zerre — Üsküdar
Zeki Tuhafiye — Erenköy
Saray Mağazası — Kasımpaşa
Doğruyol Konfeksiyon — Pendik

TUĞLU

BATTANİYELERİ
İmalât ve Toptan Satışı
Büyük Yeni Han zemin
Çakmakçılar Yokuşu
kat nu: 3 Tel: 22 42 61

Mescid-i Aksa, Kudüs işgâl olun duktan sonra yahudi yağmacılar nın hücûmuna marûz kalmıştı, da ha sonra 21 Ağustos 1969'da da ya

az/öz

● «Yeni Devir» **gazetesi Yazı Müdür med Durlu geçtiğimiz hafta içinde evin ken Üsküdar iskelesinde bir avuç a taarruzuna uğradı. Gazeteci arkadaşım lu'yu iskelede bulunan yüzlerce insanı ri önünde sille tokat döven eşkiya kaç sonra hadise yerine gelen polis, Mehm lu'yu hastahaneye kaldırdı. Fâillerin i rastlanamadı. Ancak mütecâvizlerin sö kücü olduğunu iddia eden beş-altı kiş çapulcu çetesi olduğu anlaşıldı.**

● **Kudüs'de Mescid-i Aksa'nın yahud rafından yakılışının sene-i devriyesi m betiyle, bütün İslâm Âlemi'nde toplantı tib edildi. Bu arada, Türkiye Dışişleri lığı da bir açıklama ile, İsrail'in işgâ topraklardan çekilmesi icâbettiğini Bilindiği gibi Mescid-i Aksa 21 Ağusto da yahudiler tarafından yakılmıştı.**

kıldı. Resimde yahudiler Kudüs'ü işgâl ettikten sonra Cami önünde sevinç içerisinde görülüyorlar.
(SEBİL/Arşiv)

● **Pakistan Halk Partisi Lideri Zülfikâr Ali Butto** hakkında dava açılacağı, hele bu davayı ikâme eden savcının muhtemelen **«idam»** talebinde bulunacağı haberi bütün Dünya'da geniş akisler yaptı. Pakistan Millî İttifak partileri tarafından şikâyet edilen Butto, **«vatana hiyânet»** suçundan muhakeme edilecek. Bilindiği gibi Butto bundan bir müddet evvel, idareye el koyan Pakistan Ordusu tarafından başbakanlıktan uzaklaştırılmıştı.

● **Anarşi hadiseleri hemen her gün bir başka şekilde devam ediyor. Banka soygunlarının yanı sıra bu defa vasıta soygunlarına başlandı. Geceyarısı otobüsler durdurularak yolcular tehditle soyuldu. Sabotajların da hız kazandığı kabaran polis dosyalarından anlaşılıyor. Nitekim, İstanbul—Ankara demiryolunu dinamitle uçurmak isteyen aralarında iki kız da bulunan anarşist grupu farkedilince kaçtılar.**

● Almanya'da çalışan işçilerimizin birikmiş primlerinin Türkiye'ye getirilmesi hususunda çalışmalar yapılmaya başlandı. Alâkâlılar Almanya ile bu hususta prensib anlaşmasına da vardıklarını açıkladılar. İşçilerimize ait pirimlerin tutarı 10 milyar DM. yanı ortalama 800 milyar lira civarında. Alman-Türk heyetleri önümüzdeki ay sonunda müzâkerelere başlayacak..

ADESE
MEHMED SAFFET

Ramazan ve kitab istismârı

Ramazan ayıyla beraber bir de Ramazan sahîfeleri gelmiye başladı ki, Allah bu gazetecileri ıslah etsin, âmin. Zîrâ ne ipe sapa gelmez hikâyeler, ne kurt masalları ve ne alevî üfürükleri ki, adam utanıyor. Bütün bu hurâfeler ve İslâm ile alâkasız şeyler, dînî ma'lûmât diye yazılıp çiziliyor. Bu Ramazan sahîfelerine öyle kitablardan yazılar aktarılıyor ki, içlerinde, İslâm düşmanlarının kitabları, hatta İslâmiyyete dil uzatmayı meslek edinen üniversite profesörü bazı şeytanların kitablarını bile me'haz gösterenler var.

Son Şerîata âid ma'lümât sâhibi olmakdan geçdik, îmânı bile bulunmayan bazı adamların hazırladığı Ramazan sahîfeleri, cidden çok üzücü. İşi gücü İslâm'ın son şerîatına hırlamak olan bazı gazetelerin Ramazan sahîfe veya köşesi takdîm edişi, olsa olsa tam bir dîn istismârı olabilir. Düşünelim: Masonik, sosyalist, ateist veya şehvetperest bir gazete, Ramazan geldiği zaman bir takım sapıkların kitablarında Ramazan köşeleri derlemeye başlayınca, bu neye delâlet eder?

Elbette utanmazca din istismârına...

Ama kendilerine sorarsanız bu cühelâ-yı dînin cümlesi de, dîn istismârına karşıdırlar; hepsi de, dîn istismarcısı olduğu için (!) Millî Selâmetçilere diş bilerler!..

Sonra Ramazan gelince «köşeciklerle» müslüman görünme lüzûmu hisseden bu oruç yiyiciler, toptan Atatürkçü, lâiklikçi ve Avrupacı Moskovacıdırlar. İçlerinde evet, Moskovacı solcu, sosyalist olanlar bile var.

Dünya dünyâ olalı, bu derece rezâlet görmemişdir. Bu münâfıklar birçok okuyucularının cehâletinden ve son derece ebleh oluşlarından istifâde ediyorlar. Okuyucuları oturmuş, ateist solcu ve masonik fikirleri iyice mezcetmiş gazetecilerin böyle Ramazan ticâreti yapdıkları hiç görülüyor mu?

İstismârın tamamı münâfık gazetelerin elinde. Bu vaz'iyyet samîmî müslümanların gözünden kat'iyyen kaçmıyor. Geçen gün sahurda, bir okuyucumuz telefon etdi. Şeriatçılığı lânetliyen maarif vekillerinin idâre meclisi a'zalığı **«mücahidlerine»** hergün fıkralar yazdıran bir gazetenin, utanmazca el atdığı dîn istismârından, yakındı durdu. Muhterem okuyucumuz, bütün sene, ilâvesiyle zennelerin, fâhişelerin, lûtîlerin müstehcen ve son derece hayâsız resimlerini basan bu gazete, aynı ilâvesiyle nasıl olur da bu sefer Ramazan ilâvesi adı altında dîn - îmân bahislerine el atar diyordu. Ve üstelik bu ilâve, gayet bâriz olarak Allah'ın adını (Lafza-yı Celâlî) de üst köşesinde taşıdığı halde... Bu ilâveler iâde olunup kesekâğıdı yapılınca ve ayak altlarına düşünce ne olacaklardır?.

Lâfza-yı Celâl'i ayak altına düşüren bu dînî hassâsiyet nasipsizleri, müslümanları ve Müslümanlığı rencîde etmekle ne kazanacaklardır? Ayak altlarında ekmek kırıntısı bile görmiye tahammül edemiyen şu millet, öyle bir ŞER'Î TERBİYE ve hassasiyet mahrûmu yapılmak isteniyor ki, Lafza-yı Celâl bile ayak altlarına düşsün ve kimse de aldırış etmesin!..

Veyl münâfıklara!

Ve bu iğrenç gidişle mücâdele yerine hergün o münâfık gazetelerin okuyuculuğunu yapıp onların efkâr-ı umûmiyye teşekkül ettirici faaliyetleri eline, beynini ve fikrini teslim eden müslümanlara da, çok daha yazıklar olsun!

İğrençlik gazete çapında bitiyor, Ramazan istismarı babıâliden öteye gitmiyor sanılmasın. Radyo ve televizyon denilen, lâik materyalist ve ateist müessese kutuları ile yapılan istismâr ve tahrîfler ise, gazetelerin yaptıklarından ziyâdedir, ama aslâ az değildir. Bu iftar programı v.s. adı altında, bol bol vahy düşmanı ateist akıllar, doçent, profesör v.s. yaftası ile konuşturulup, dîni, rejimin felsefesine doğru çe-

(Devamı 15. Sayfamızda)

Ramazan'da oruçsuzluk, Bayram'da oruç tutmak

Mübârek Ramazan Ayına da girdik. Ancak bu giriş Ramazandan çıkış, Türkiye'de, Allah ve Rasûlünün emrettiği gibi değil de; lâik demokratik dînsiz ve mürted parmakların ucunda oynayanların keyfine göre oluyor...

Mukaddes ve muazzez Şerîatımıza göre, Ramazan hilâli göründü mü oruca başlanır; Şevval hilâli göründü müydü de Ramazan Bayramı yapılır. Hulûsa rü'yet-i hilâl, bu işin temelini teşkil eder. Asırlardır koskoca İslâm milleti orucunu bu esasa göre tutmuşdur.

Ama gelin görün ki, hilâfet ilgâ edilip de yerine lâik cümhûriyet (!) kurulduğundan, ve buradaki lâiklik de, devletin, dînin mütehakkim patronu ma'nâsında tatbîkat gördüğünden bu yana, Ramazan orucu takvim hesaplarına göre millete tutturulur veya yutturulur!.. İslâm âlemi, Ramazan hilâlini görüp 15 Ağustos pazartesi günü yiyip - yutmayı bırakırken; Türkiye halkı o pazartesi günü, işte arzetdiğimiz gibi üç öğün âfiyetle yutturuldu..

Bayramda ne olacak?

Bayramda da, bütün İslâm Âlemi hilâli görüp bayram yaparken, Türkiye'de ise oruç tutulacak! Ve bayram günü oruç tutturulan Türkiye insanına, bir güzel haram işletilecek.. Geçidiğimiz yıllarda olduğu gibi.

Zavallı milletin dînî bakımdan ittibâ' edilecek bir makam sandığı şu Diyânet denilen yer, senelerden beri devâm eden şu rezâletin üstüne bir kere olsun parmak basabilmiş midir? Her sene Türkiye, Ramazana neden hep bir gün sonra başlar ve bir gün sonra bayram y a p a r? Bu iş pek basit ve tâli bir mes'ele olduğu için mi, Diyânet denilen yer bu ise hiç nazar atfetmez?

Diyânet denilen yer susmamalı, bu suâlimize cevab vermelidir. Diyânetin Şerîatın **«rü'yet-i hilâl esasdır»** dediğinden acaba haberi yok mudur? Müslüman olup olmadıkları mechul, yanlış hesablı milâdî takvim müdürlükleri elinde, Ramazanın başından bir gün oruç yemek, bayram günü de oruçlu bulunmak, bu milletin orucuyla ve dînî esaslarıyla alay etmek değil midir?

İslâmiyet muhtâriyetden mahrum bulundurulur da, lâik - materyalist bir rejimin avucundaki bir makam eliyle oynatılırsa, vaziyet böyle olur.

Hem «lâikim» de, «din ve devleti ayırdım!» diye yuttur; hem de, diyânet denilen emniyet sibobuyla İslâmiyetin tepesinde hâkimiyyet kur!..

İşte bu gözboyama oyunu, Türkiye kadar dünyânın hiçbir yerinde tezgâhlanmıyor.

Zavallı müslümanlar da kuzu kuzu lâik materyalist parmakların hâkimiyetindeki Diyânete teslim olmuşlar, «başla!» denilen yerde oruca başlıyor, «bayram yap!» denilen yerde de gülüp oynuyorlar!..

Kazâ ve vilâyetlerdeki müftüler!

Diyânet denilen yerin tamimlerine göre oruç tutturmak, hesâb günü sizi aslâ kurtarmıyacakdır. Beldelerinizdeki müslümanlara takvimle değil, rüyet-i hilâl ile oruç tutturmak zorundasınız. Zirâ takvimle değil, rü'yet-i hilâl ile oruç rejim; rü'yet-i hilâlli ramazanı ise, **«orucu tut bayramı da yap!»** diyen, ve kâinat rejiminin sâhibi istiyor.

Bayram namazı kılınan câmilerin imamları!

Sizleri de, müftülerin ta'mimleri kurtaramaz. Ramazan Bayramı namazını ta'mimlere ve takvimlere göre değil, Şevval hilâline göre kıldırmak mecbûriyetindesiniz. Aksi halde, o namazı **«kıl!»** diyen Allâhın irâdesine değil; lâik - materyalist rejimlerin irâdesine ittiba' etmiş sayılırsınız. Bu ittiba' ediş ise, hesab günü size yeter de artar..

Müslümanlar, şuurlanıp, haklarını lâik - materyalist rejimlerin tehakkümünden kurtarmak istemedikleri müddetçe, zilletten kurtulamıyacaklar; ve ellerine geçirdikleri mallar, paralar, pullar, makamlar, alkışlar, şan ve şöhretler, sâdece mes'ûliyetlerini ziyâde edecekdir.

• TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

KERVAN

Oruc'un buruk lezzeti içindeyiz.

Dünya çölünde yürüyen mü'minler kervanı «Şeref ve Azamet Vâhâsı»na yaklaştı.

Gerçekten insanlık, bir menzilden, bir menzile yol alan kervan gibi yürüyor. Allah, Kur'an'daki mesajında, insanlık kervanının en ideal disiplin içinde hedefe nasıl erişeceğini bildiriyor. Kutlu Resûl, pırlanta sözlerinde, bu disiplini şya ve hâdiselere tatbik etmenin yollarını bildiriyor. Kervandaki develer, develerin üstündeki yükler, dünya yolculuğunun iktisâdî yönlerinin remzleridir.

Bu yolculuğun özü insan... İnsan olmadan ne çöl, ne vâhâ, ne develer, ne de yükler bir anlam taşımıyor. Bu kervan insan şuuru ile, insan bilgisi ile, insanın niyeti ile bir hedefe yürümek haysiyetindedir. İnsan ise, mutlak bir kader bağı ile Allah'ın hükmüne tâbi.. Kader yolculuğu, kader imtihanı içinde «Âhiret menzili»ne doğru yürüyor.

Bu kervanın disiplin içinde son menzile doğru yürüyebilmesi için bir «Kervanbaşı» gerek.. Çıkış noktasını bilen varış noktasını bilen, yolu bilen bir «Kervanbaşı» gerek...

Kervanla birlikte çölleri aşan insanlardan bir kısmı diğerlerinin gâfil anlarında kervandan deve çalıyorlar, yük çalıyorlar, develeri gizlice kesip pişirip yiyorlar, torbalarına, heybelerine eşya saklıyorlar.

Bu deve hırsızlarının yaptıklarını gören bir kısım insanlar, arada bir sol yumruklarını havada sıkıp, bütün kervandaki develerin ve yüklerin indirilip, kervan kafilesindeki insanlara eşit olarak paylaştırılmasını, böyle yapılmazsa, bu deve hırsızlarının işledikleri cürümlerinin devam edeceğini ve bunun da bir gün kervanda isyan koparacağını söylüyorlar.

Bir üçüncü grup insanlar ise, ellerinde pusula, gözleri ufuklarda, varılacak menzilin heyecanı ile dillerinde dualar, konak yerleri arıyorlar. Bunlar, Allah'ın «Siz insanların içinden çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz.. İyilikleri emreder, kötülükleri yasaklarsınız. Siz Allah'ı seversiniz. Allah da sizi sever» buyurduğu insanlığın, kervanının baştâcı insanlar... Bu baştâcı ümmet, bir taraftan deve hırsızlarına, yaptıkları hareketlerin ne kendilerine, ne de kervana bir yarar sağlamıyacağını, kervandaki asayişi faydasız hırsızlıklarla bozmamalarını, torbalarına, heybelerine sakladıkları eşyadan, fakir fukaraya da birşeyler vererek bu huzursuzluğa bir son vermelerini rica ediyorlar. Diğer taraftan sol yumruğu sıkılmış kervan ehline de, bu çöl ortasında bir isyanın, herkesle birlikte kendilerini de helâk edeceğini, develeri ve malları kervandakilere eşit olarak paylaştırmanın pratik bir çözüm yolu olmadığını, bu paylaştırma gerçekleşse bile, herkesin kendi devesini ve malını korumak için belki de kervandan ayrılıp, dünya çölünün susuzluğunda, pusulasız, bilgisiz, inançsız bir yolda mahvolacaklarını bildiriyorlar.

Dinleyen kim? Öğrenen kim? Korkan kim?

Bu kervanın tarihî yolculuğunda, ilâhî hedefe uygun bir pusula yönünde hep bu «baştacı ümmet» «Kervanbaşı» olmuş. Son «Kervanbaşı» bir Türkmen'miş. Kervanla birlikte çölleri aşan insanlardan bir zümre, «Sana gerek yok!» demişler. Türkmen gurbet ellere düşmüş. O günden beri ne kervanda disiplin, ne ehlinde huzur, ne sulh, ne selâmet kalmış.

İşte bu hal içinde, insanlık, bir menzilden, bir menzile kona göçe, düşe kalka yürüyor

Orucun buruk lezzeti çöle inmiş...

Kervan, «Şeref ve Azamet Vâhâsı»na yaklaşıyor.

ortadoğu/dan

SAİD ŞAMİL

FİLİSTİN DÂVÂSI ve YAHUDİLER

Müftî Hazretleri diyor ki; Mısır'a geldikten sonra Filistin'den aldığım raporlar yahûdilerin geniş çapta savaş hazırlığı içinde olduklarını bildiriyordu. Bu bende, İngilizlerin Filistin'i yakınlarda terk edecekleri intibâını uyandırdı. Onun üzerine arap ülkelerine dağılmış olan mes'ûl arkadaşları Kahire'ye toplantıya dâ'vet ettim.

Bu toplantıda ilk iş, beynelmilel mahâfilde Filistin dâvâsını temsil etmekte olan «Yüksek Filistin Hey'eti» nin yeniden seçimi yapıldı. Hemcivar ülkelere hey'et adına mümessiller gönderilmek sûretiyle bütün arap hükûmetlerine merkezin varlığı tanıtılmış oldu.

Yüksek Filistin Hey'eti uhdesine aldığı siyâsî faaliyete ilâveten, Filistin de vukûu mukadder savaşa tekrar hazırlanması zarûri idi. Bunun için ta'lim görmüş geniş bir kumanda kadrosuna ihtiyaç vardı. İngilizlerle yapılan savaşlarda birçok kıymetli arkadaş şehid vermiştik. Bu boşluğu telâfi için, hârice iltica eden savaşçılarımızı her bakımdan techîze mecburduk. Bunun için, dışarıda kaldıkları müddetçe, bu arkadaşlara nazarî de olsa ta'biyevî bilgiler verildi. Bir kısmı da Almanyaya gönderilmek sûretiyle ve Almanya'nın yüksek askerî bilginleri eliyle bunlar esaslı bir şeklide gerilla savaşlarına hazırlandırıldılar.

Bu kere yapılacak savaş ölüm veya kalım savaşı ola ağına gööre, iç işlerden sorumlu *Abdülkâdir el-Hüseynî*'nin başkanlığında «*mukaddes cihad gücü*» merkezi kuruldu. O da, yüklenmiş olduğu mukaddes cihâd'ın hazırlığını tanzim etmek üzere kıymetli mücâhid arkadaşlariyle derhal Filistin yolunu boyladılar.

Hareketlerinden önce mücâhidlerle savaş mevzûu üzerinde geniş müdâveleler yapıldı. Askerî uzmanlar bütün Filistin'i harp sahası saydıklarından, operasyonlarına 3600 noktayı hedef almakta ve plânlarını ona göre hazırlamaktaydılar.

Operasyonların temerküz noktaları esâs alınarak hazırlanan bu plânların tadbikatını kolaylaştırmak için, tasmim edilen hudutlar çerçevesinde her plâna topografik haritalar ilâve ediliyordu. İşin en ağır tarafı bu hazırlığın tenviyesi ameliyesiydi. Halkımızın gösterdikleri fevkalâde alâka ve itimaddan cür'et alan Yüksek Filistin Hey'eti, sırtına kudretinin ve tahammülünün fevkinde ağır yükler yüklenmişti. Ancak Allah'ın inâyeti bize sessiz sedâsız hazırlıklarımızı tahakkuk fırsatı veriyordu.

Irak ve Mısır ordusuna mensûb vatanperver bâzı genel kurmay subayları, kendi arzûlarıyle kıt'alarından ayrılmış ve Filistin mücahedesine iştirak etmek üzere yüksek hey'ete müracaatta bulunuyorlardı. Bu alâka hey'eti çok mütehassis etti. Kendilerinden Filistin'e gitmektense bize Filistin'e gönderilecek elemânları hazırlamaya yardımcı olmalarını ricâ ettik. İşte bu hamiyyetli ve fedâkar subayların nezâretinde Suriye'de «Katana» mevkiinde mütevazi bir askerî talimgâh kuruldu. Bu ta'limgâhta durup dinlenmeden kaabiliyetli binlerce Filistinli genci, nazarî ve amelî ta'biyevî bilgilerle hazırlanmış ve oldukça kısa bir zamanda mukaddes cihâd gücünün muhtaç bulunduğu kadrolarda vazifelendirilmeleri için Filistin'e gönderildiler.

Silâh ve mühimmat mevzûuna gelince:

(Devamı var)

حقایق البیان فی حق جنتمکان سلطان عبدالعزیز خان

Hakaayık-ül Beyan Fî Hakk-ı Cennetmekân Sultan Abdülaziz Han

Sâdeleştiren ve tahşiye eden: YAŞAR KOÇAK

4

Bu sözler yeni padişâhı ilk anda üzer, sonra

«— Evet, ama düşmanlar ıslahatımızı beklemezler, bir taraftan biri çıkar, hususen bugün Karadağ Meselesi (1) ortadadır. Bu meselenin ortadan kaldırılması ve Osmanlılık şanını göstermek mükemmel silâhlı asker göndermekle mümkündür. Bununla beraber imkânların elverdiği kadar ıslâhata da çalışmak lâzımdır» diyerek merhum Mehmed Paşa'yı iknâ etti. Kendi tutumuna da hiç gevşeklik vermedi.

Bu halin, o sırada yaverlik ve kapudanlık yüce hizmetlerinde bulunan ve henüz sağ olan Kaptân-ı deryâ şeyh'ül-müşirân Hacı Vesim Paşa hazretleri gibi eski sâdık bendegân tarafından da bilindiği kayıttan vârestedir.

Sultan hazretleri âlicenab, fâzilet ve irfân sahibiydi. Ceddi Yavuz Sultan Selim Han'a benziyordu. Bir vecîbe olarak ancak binde birini derc ettiğim bu sözler, risâle sahibinin bu mevzûdaki cahilliğini isbat eder.

Bu sâdık kulu Padişâh hazretlerine çok bağlıydım. Efendim hazretleriyle beraber Mısır ve Avrupa seyahatlerine gittim. Padişâh hazretlerinin teveccühünü kazanmıştım. Onun yüksek şahsından nur, edep, irfân ve feyz aldım. Risâle sahibi benim gibi devlet ve milletine sâdık bir adamın bilgisine baş vurarak, o risâlesini yazmış olsaydı, hem gelecek nesillere doğru bir yâdigâr bırakmış olur, hem de kendi adını kötüye çıkarmamış olurdu.

Risâle sahibi:

«*Padişahın kendisine duyduğu nefreti anlayan Fuat Paşa tutumunu değiştirdi. Padişahın tekrar gözüne girmek için onu Mısır seyahatine teşvik etti. Bu seyahat Padişâh hazretlerinin Fuad Paşaya olan nefretini bir derece yok etti. Buna karşılık padişâh hazretlerinin ahlâkını çok bozdu. Çünkü; o zamanlar Mısır'da Hidiv bulunan İsmail Paşa sefâhetin son derecesine ulaşmıştı. Sultan Aziz'in de ahlâkını akla gelmez sohbet ve kadın eğlenceleriyle bozdu. Padişâh Mısır seyahatinden dönünce Fuad Paşa tekrar sadrâzâmlığa getirildi. Lâkin dört sene kadar süren sadaretinden ümid edildiği gibi hiç bir iş yapmadı. Hatta mevkiini muhafaza etmek için saray isrâfatına göz yummak mecburiyetinde kaldı. Kendisi de mâliye nezâreti olan konağında zevk ve safaya dalarak saray sefahatının küçük bir nümûnesini yaşadı. İşte bu sebeplerden saray israfatı da Abdülmecid devrine rahmet okutacak duruma geldi.*

Rivâyete göre; harem-i hümâyun dokuz yüzden fazla kadınla dolduruldu. Harem ağaları ve daha birçok lüzumsuz adam o nisbetde arttırıldı. Toplam ikibin beşyüzü buldu. Bu kadar şahsın doyurulması için yalnız padişâh mutfağında günde beşyüz tabladan fazla yemek çıkıyordu. Her tablada on iki kab yemek olduğuna göre yirmidört saatde yenilen yemeklerin toplamı altıbini buluyordu. Bu bile saray israfât ve sefâhatının derecesini göstermeye kâfidir.

Bugün hiçbir faydası olmayan Çırağan (2), Beylerbeyi sarayları (3) gibi bir çok sefahat inşaatları yapıldı. Bu inşaatlar Sultan Aziz'in israfâtına birer delildir. Sultan Murad'a (4) dünyevî bir mezardan başka birşey olmayan yalnız Çırağan Sarayı'nın yapımında Tophane ve Tersâne için ayrılan hazine tahsisatı kullanıldığı gibi bir buçuk milyon Osmanlı lirası daha sarfolunmuştur. Sultan Aziz Avrupa seyahatinden sonra isrâf ve sefahatda daha da ileri gitti» diyor.

Halbuki bu anlattıkları risâle sahibinin cehâletini ve hiçbirşeyden haberi olmadığını gösteriyor. Risâle sahibi büyük adamlar hakkında atıp - tutmayı nâkıs aklile iyi bir şeymiş zannediyordu. Daha o zamanlar gerek padişâh hazretlerinin hizmetinde bulunanlar ve onu tanıyan kimselerin yaşadığını aklına getirmemiş olmalı ki, derme - çatma, şuradan buradan topladığı üç - beş sözle ukalâlık taslıyor, hiç yoktan padişâh hazretlerine ve devlet büyüklerine düşmanlık ediyor.

Doğrusu onun bu tutumuna bir mânâ verilemedi. Padişâhın sâdık kulu ben, bu hususla alâkalı sırları ve içindekileri açıklayacağım. Ayrıca Rahmet-i rahmana kavuşmuş büyük zatların geçmişteki iyi hallerini de bir nebze yazacağım. Rahmete vesile olmak üzere risâle sahibinin sırf gârâz, düşmanlık ve yalandan ibâret olan haberlerini tekzib edeceğim.

Şöyleki;

---

(1) Karadağ Meselesi: İslâvlar'ın Tchernagora (Çernagora) ve İtalyanlarla onlardan naklen Fransızlarında Montenegro dedikleri Karadağ; Adriyâtik denizine hâkim ve sarp bir mıntıkadan ibârettir. Bu dağlı ve iptidâi topluluk kabile hayatı sürüyorda. Kâbile, reislerinden başka «Vladika» denilen hem piskopos hem bey vaziyetinde bulunan umum bir reis idâresi altındaydılar. «Vladika» lar evlenmezlerdi. Rus çarları bu dağlı ve iptidâi topluluk olan Karadağ «Vladika» larından çok faydalanmışlardı. Onları Türklere karşı isyân çıkarmak ve Osmanlı arazisine tecâvüzler yaptırmak gibi kanlı işlerde kullanıyorlardı.

1268/1852 tarihinde Danilo ismindeki Vladika piskoposluktan vazgeçti, cismanileşerek evlendi. Bu hareket Karadağda bir beylik sülâlesi kurulmasına sebeb oldu.

Serdâr-ı Ekrem Ömer Paşa, o zaman bir tenkil hareketine çıkmıştı. Fakat Rusya ve Avusturyanın aracılığı ile geri çekildi.

Kırım Muhârebesi esnâsında Prens Danilo Rusyadan yüz çevirip Avusturya'ya yaklaşarak tarafsızlığını korumuştu. Paris Kongresi'nde âdetâ mükâfât olarak Karadâğ istiklâli tasdik edilmişti. Bunun üzerine Prens Danilo Hersek Sancağı'nın bir kısmını ve Bar limânını istedi. Bâb-ı Âli bazı ufak - tefek fedâkarlıklarda bulundu. Fakat Osmanlı hakimiyyetinin kabulünü şart koşmuştu. İşte bu yüzden ihtilâf çıktı, Karadağa asker sevkedildi ilkönceleri bir muvaffakiyyet elde edildi. Sonra Prens Danilo'nun kardeşi Mirko kumandasındaki kuvvetler 13 Mayıs 1858 de Grakhovo muharebesini kazandılar.

Bu sırada Fransa, Paris Muahedesi'ne rağmen Karadağlıları açıktan açığa teşvik ve himâye ediyordu. Fransa bu hareketi ile Rusya'ya yaklaşma siyâsetini güdüyordu. Onun için Bâb-ı Âli daha Grakhovo bozgunun intikâmını almadan Rusya ve Fransa önayak olarak hudud tesbiti için bir komisyon kuruldu. İmzalanan protokol mucibince Grakhovo kazası Karadağ'a ve Kulaşin Osmanlılara kalmak üzere bir hudut tesbit edildi.

(2) Çırağan Sarayı: «Farsça çerâğ - çirağ (yağlı fitil, mum, kandil ve ışık) kelimesinin, bahçelerde, meydanlarda ve yazlık köşklerde yapılan mevsim donanması (kandil donanması) manâsına gelen çoğul şeklidir. Kelime Türkçede zamanla çırağan olarak kullanıldı. Nevşehirli İbrâhim Paşa'nın zevcesi Fatma Sultan'ın Beşiktaş ile Ortaköy arasında vaktiyle Kazancıoğlu Bahçesi denen yerdeki yalısında büyük bir dikkat ve zevkle tanzim edilmiş bahçesinin lâle tarhları arasında türlü kandil ve meş'aleler ile ekseriya padişâhın da hazır bulunduğu, gece donanmaları tertibi bu sâhil sarayının hatta bu yalının yeri ve civarı bundan sonra bu isimle tanınmasına sebep oldu. II. Mahmud saltanatı boyunca Çırağanı yazlık olarak kullandı.

Beşiktaş ile Ortaköy arasında, Beşiktaş mevlevihânesinin bulunduğu kısım müstesna, bütün sahili işgâl eden ve zaman zaman ihtiyaca göre tâdil ve genişletilen bu saray beş binadan mürekkepti ve kuzeyden güneye doğru mâbeyn, dâire-i hümâyun, harem ve veliahd dairelerini ihtiva ediyordu.

Meşrutiyet'in ilânından sonra Çırağan Sarayı meclis-i meb'usuna tahsis edildi. 14 teşrinisâni 1909 da meclisin ikinci içtima devresi burada parlak bir merâsim ile açıldı. Fakat binâ 19 Kanunisani 1910'da bir kaza yüzünden yandı. Ancak bu yangında bir kasıt olduğu da iddia edilmiştir. Zira o sırada bu sarayın alt katında Sultan Abdulhamid merhuma verilmiş olan jurnaller bulunmakta ve tasnifleri yapılmaktaydı.

İttihatçıların çoğunun daha önce birbirleri aleyhine padişah'a jurnal vermiş oldukları bilinen bir gerçektir. Sarayın, bu tasnif sonunda her birinin jurnallerinin ortaya çıkmasını önlemek için kasden yakıldığı söylenir. Saray 5 saatte tamamen yanmıştır. Bu esnada Çırağan Sarayının kıymeti o günkü parayla 3,5 - 5 milyon lira tahmin ediliyordu.

(2) Beylerbeyi Sarayı : Bağ-ı ferah da denirdi.

İstanbul'da Boğaziçinde Beylerbeyi Köyünün güneyinde deniz kıyısında bir saraydır. Günümüzdeki sarayın çevresi İstanbul'un fethinden XIX yy. a kadar Osmanlı sülâlesi emlâki arasında «İstavroz Bahçesi» denilen geniş bir parktı. İlk defa II. Mahmud «İstavroz Sarayı» denilen sarayın yerine ahşap bir saray yaptırmıştır.

1851 de Abdülmecid devrinde yanan sarayın kalıntıları Abdülaziz tarafından yıktırıldı. 1864 yılında Hassa mimârı Serkis Balyan'a baştan başa mermerden olan bugünkü saray yaptırıldı. Sultan Abdülâziz bu sarayda sık sık oturmuştur.

(3) Sultan Mecid'in büyükoğlu. Sultan Aziz'in yeğeni ve Osmanlı padişahlarının otuz üçüncüsüdür. Osmanlı tarihinde en kısa saltanat Sultan Murad'ın saltanat devridir. 1876 senesi içinde 93 gündür.

TASAVVUF

Mânâlar... İlhamlar...

Gel hemşerim gel. Gönül aynamızı silelim, fırsatları kaçırmayalım. Beşerî kirlerden yıkanan insanın gönlünde Cemâl tecellisi âyan olur.

İslâm Dini'nin her emrinin, her hikâyesinin esrarlı tarafları şifreli satırları vardır...

Nusret Tura

Tarihî bir hikâye anlatayım: Yusuf Peygamberi kardeşleri kıskandılar, kuyuya attılar, gömleğini kana boyadılar. Babalarına getirdiler ve vahşi hayvanlara yem olduğunu söylediler. Babası Yakub Peygamber de ağlaya ağlaya kör oldu.. Bu tarihî bir hikâyedir. Hattâ olmuştur. İnceliklerini pertavsız ile arayalım. Sırlı taraflarını meydana çıkaralım. Yusuf Peygamber vücudumuzda Can gibidir. Menfi kuvvetler tarafından oraya itilmiştir, atılmıştır. Daha kuyuya girer girmez oyuklarda bulunan hayvanlara, en nüfuzlusu şu hitabede bulunmuştur:

«Ey hayvan sülâleleri! sakın olmayaki başlarınızı deliklerden dışarı çıkarasınız. Bu bir Hak sevgilisidir. Babası gibi kendisi de Peygamberdir, Rabbimizin himâyesindedir. Kendisinin yüreğine ufak bir korku getirirseniz ilelebet bütün sülâleniz cehenneme sürülür ve metrud-i ilâhi olursunuz.» Onu kuyuya atan kıskanç kardeşler Ârif ve Kâmil İnsanın kuva-i nefsaniyesi idi. Bir müddet Gönül kuyusunda kaldı. İşte her Gönülde bir Yusuf vardır. Onu orada mahbus bırakmayın, kurtarın dışarı çıkarın. Onun Saltanatı âdilânedir, benzeri olmayan müdebbir bir Hükümdardır.

Mevlâna meşreb bir Halaskâr onu kuyudan çıkardı. Nihayet kader onu Mısıra Sultan eyledi. Fakat bu durumdan haberdar olmayan Babası kederinden çok ağladı, nihayet gözleri kör oldu. Hazreti ALLAH, Baba Yakuba şöyle bir hitabta bulundu. «Ey Yakup! seni oğlun mu yarattı? Sana Peygamberliği oğlun mu verdi? sen Dünya Saltanatını ve hayatiyetini Yusufdan mı aldın ki Kemâl-i teessürden gözlerini kör ettin. Azameti şanım için söylüyorum ki aman ALLAH'ım deyip benim için bir damla yaş dökeydin oğlunu sana ertesi gün derhal buldururdum, gözlerin de kör olmazdı.» Şu halde yalvarılacak yegâne kapı ALLAH'ındır. Onun sevgisi için bütün yaşlarını akıtsan yeridir. Kârdasınız, zararda değil. Onun vergisi kullarınkine benzemez. O yalnız madde değil manevî hazineler de verirki; Dünya, Ahiret, Didâr hepsi içindedir.

Yusuf Peygamber Mısır Sarayına Hükümdar olunca bir arakadaşı bu hali öğrendi ziyaretine gitti. «Kenan ilinde Yusuf arardım, Yusuf bulundu Kenan yok oldu» diye de bir İlâhi tutturmuştu. Bu İlâhiyi şöylece değiştirebilirsiniz. «Dünya içinde Velî arardım. Velî bulundu Dünya yok oldu.» Bu da düşünmeğe değer bir sözdür.

Yusuf'un arkadaşı şöyle düşünüyordu; ben susayım hep o söylesin. Benim sözüm sudan, havadan, ottan, samandan. O 'kim bilir neler gördü? neler çekti de Mısıra Sultan oldu.. Saraya dahi olsa boş ve alâkasız giren boş çıkar derler. Ben de O'na bir hediye götürmeliyim der, ve Saraydan içeri girer. Sarmaş dolaş olurlar. Tabii kaç yıllık arkadaş. Konuşurlar, dertleşirler, kâh ağlaşırlar, kâh gülüşürler, kâh düşünürler, Söz ALLAH'ın hikmetlerine gelir.

«Cemâlim Celâlimi örtmüştür» sözünün doğruluğuna bir misal de Yusufun hayatıdır. Kul sıkılmayınca Hızır yetişmez derler. Mes'ele Hızırı yâni hazır olanı görebilmekte.. Arkadaşı Yusuf'a şöyle bir söz söylemiş. «Ey Yusuf kardeşim; bir İlden bir İle boş gelinmez, karınca kararınca düşündüm. Senin bunca hazinelerin var, ne alsam en iyisi ve en pahalısı sende var. Ben sana yokluk aynası getirdim, o da tertemiz olan gönlümdür. Dilersen aynama bak, dilersen gönlüme bak! Zatını göreceksin. Nasıl ki Hazreti ALLAH da kullarından mal, mülk, çoluk, çocuk hattâ kendi sevgisine perde ve rakip olabilecek birşey istemez, kalbi selim ister. Al sana bende de öyle bir ayna varki; evir çevir her zaman cemâlini gör. Çünkü güzeller sık sık aynaya bakıp cemâlini görürler ve neşeyab olurlar, Bu ayna bir hiçtir, fakat hiçlik aynasından da heplik temâşa edilir. Adem de böyledir; bir tarafı vücut toprağı (kara sıvı) diğer tarafta idrâk ve gönül aynası..

Cebinden gönül aynasını çıkar, bak! senin her hareketin orada mevcuttur. Âşık rolü oynasan da orada aksi görülen sensin, hışımla bakarsan aynayı hışımda görürsün. Niyazda olduğun zaman aynada niyaz vaziyetinde görürsün. Netekim Hamam ve Cami gibi kubbeli ve altı boş yerlerde de hep kendi sesinin yankısını duyarsın.

«Her ne yüzle baksa göz âyine de kendin görür
Vechini pâk eyle kim mir'ata bühtan olmasın»

Gel hemşehrim gel. Gönül aynamızı silelim, fırsatları kaçırmayalım. Beşerî kirlerden yıkanan İnsanın gönlünde Cemâl tecellisi âyan olur. Aksi halde, şayet kubbe altında merkep gibi anırılacak olursa aksi sedanın da aynı bağrıltısını duyarız ki, her çeşit söz ve duygu sahibinin kazanç ve sermayesi olduğundan aynen kendisine red ve iâde edilir. —Dem bu demdir, dem bu demdir, dem bu dem.—» «Ne ekersen onu biçer ve toplarsın» dedikleri de budur.

İslâm Dini'nin her emrinin, her hikâyesinin esrarlı tarafları, şifreli satırları vardır. Boş deme ki, boş olduğun anlaşılmasın bâri.. İsrafilin sûru hernekadar ilk evvel öldürürse de ikincisini beklemeli ki dirilmek keyfiyetini idrâk edesin ve dirilesin. Öldürücü sûr geçmiş gitmiştir. İkinci ve hâyat verici sûra kulak vermezsen dirilemezsin. Sır ancak sırrı bilenle eşit olur, sırrı inkâr edene birşey söylenmez, bildiğiyle kalırlar. Emzikleri meme diye çeker dururlar gıda verecek sütü bulamayıp yorulurlar Aslı bulan teferrûatla uğraşamaz, hazineyi bulan birkaç liraya kanaât etmez. Hakiki aşkı bulan da bir daha madde ve toprak âlemine inmez.

40 HADİS

1

«MEN LÂ YERHEM LÂ YÜRHEM»

Hadisi Şerif

Meâl-i âlisi :

«Merhamet etmeyene merhamet edilmez.»

HÜRRİYET VE DİYÂNET

(Baştarafı 5. Sayfamızda)

nın emrinde değil de; muhitlerine âid âdet ve alışkanlıkların, moda ve gösterişin, lüks ve isrâfın esîri olarak kullandıkları müddetçe, âkıbet hazîndir...

Bugünün müslümanı, dînini tatbik hürriyetine değil, tebliğ hürriyetine bile sâhib değilken, ve bu haklarının elinden alındığı Diyânet ta'mimlerinde bile apaçık görülür iken, Türkiye'deki *«dîn hürriyetinden!»* kim, nasıl bahsedebilir?

İşin aslına inersek, idealdeki hürriyetin yanında *«dîn hürriyeti»* diye bir terkibe vucûd vermek bile, başlı başına büyük bir acıdır; ve bu acıyı dindirecek teselliyi ise mutlak hürriyetden geçdik izâfî hürriyetler çapında ve onlar içinde arar olmak bedbahtlığı da sâdece şu son iki neslin kaderidir.

Hürriyetin ne olduğu idrâk edilmeden, müslümanların kurtuluşa ereceğine inanılabilir mi?

LÜGATÇE

TEESSÜRİYET : Müteessir olma, tesir alma, etkilenme.

İĞVA : Yanıltma, aldatma

MECRUH : Cerholunmuş, yaralanmış

MA'LÛL : İlletli, sebepli, hasta

İFSÂDAT : İfsad etmeler, ifsada vermeler

BİLÂD : Beldeler

MUHALLED : Klâsik, ölümsüz

İMBAT : Nebat yetiştirme, verimlilik

ZARARDİDE : Zarar görmüş.

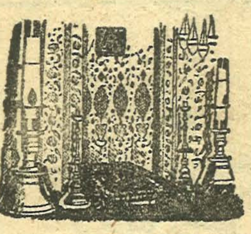

11 ayın sultanı

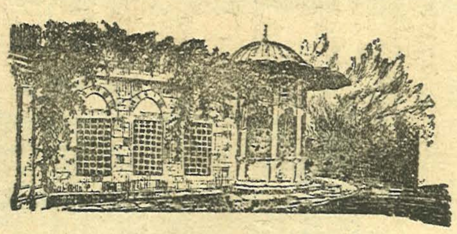

Paşakapısında bir iftar...

Zamanın Derşaadetinde Ramazan, hakikaten başlıbaşına bir ayrı güzellikte hayat demekti. Ramazan-ı Şerif'in gelmesiyle birlikte, Dersaadet'in fakir fukarası da, zengini de kendilerini bu renkli hayatın içinde bulurlardı.

Meselâ, Sultan Hamid-i Evvel devrinin meşhûr simâlarından Şeyhülislâm Dürrizâde Mehmed Efendi sayılı zenginlerden idi ki, ona aid şöyle bir hikâye vardır:

Bağ ve bahçe içinde denize nazır muhteşem konağında nihayetsiz servet ve saman içinde yaşayan bu zatın izzeti nefsi ve güzel şeylere sevgisi o tarihlerde dillere destan olmuştu.

Birgün ipekli kumaşlariyle, üç yan döşenmiş mükellef odasının köşe penceresine yaslanmıştı. Arkasında Şam ipeklisinden üç etekli entari, üzerinde eflâtun geziye [*] kaplı yazlık feyyum kürk, sarı çedik, elifi şalvar, belinde lâhuri şal kuşak, başında kâtibi kavuk, parmağında dede yadigârı kıymettar bir zümrüd yüzük, murassa kehribarlı üç arşın uzunluğunda yasemin çubuğunu tüttürürken dışarıdan kulağına iri iri konuşmalar gelir. Merak eder, el vurur; kapının dışında bekliyen perde uşağı hemen içeri girer.

— O dışardaki konuşmalar nedir? Git anla.. emrini verir.

Meğer o gün konağa kaymak getiren kaymakçı para istemiş; kâhya o gün bulunmadığı için uşaklar: «Başka gün gel!» demişler. Mesele bu imiş.

Efendi bunu haber alınca çubuğunu bırakıp kürkünün eteklerini savura savura pür-hiddet harem dairesine gider; orada hazine odasından kaymakçının matlubu olan parayı alır uşağın avcuna sayar. Öfkeli, öfkeli odaya gelir, çubuğunu tüttürmeğe başlar. Fena halde asabı bozulur. O esnada ahibbasından bir zat ziyarete gelir. Efendisinin bu halini görünce:

— Rahatsız mısınız? Ne oldunuz? diye sorar.

Dürri Zade, derin derin içini çeker:

— Ah... Ah... Ne günlere kaldık efendim ne günlere.

— Hayrola efendim?.

— Efendim, Kâhya bırakıp bilmem ki nerelere gitmiş. Vekilharc ise meydanda yok. Selâmlıkta yetmiş seksen adamım varken kaymakçının parasını vermek için yerimden kalktım. İçeri, harem dairesindeki hazine odamı açtım. Kaymakçının matlubu olan parayı kendi elimle aldım. Uşağın eline ben saydım efendim, ben saydım.. Ah.. kullanacak işlerimizi gördürecek adam kalmamış. Kaymakçının hesabını bana gördürüyorlar efendim.. diye uzun uzadıya yana yakıla misafirine şikâyetlerde bulunur.

Dürri Zade'nin konağı büyük bir malikâne idi. Yakın zamana kadar muhafaza edilen ve birkaç sene evvel yanan Paşakapısı denilen Üsküdar Adliye binası konağının bir kısmını teşkil ediyordu. Konağının arazisi, bağ ve bahçeleri bir taraftan sahile, bir taraftan da Doğancılar'a dayanıyordu.

Bu zatın servetini ve nefaisperverliğini. Sultan Mahmut'a açmışlar. O da merak etmiş. Bir ramazan günü akşam üzeri Üsküdar'a Yeni Camie gidiş emrini vermiş. Bunun üzerine maiyeti erkâniyle birlikte kayıklarla Üsküdar'a geçilir. Ezana bir saat kala doğruca camie gidilir. Hünkâr, mahfelde oturup hafızları dinledikten sonra bir aralık ezana yarım saat kaldığı sırada nedimelerinden birine:

— Bu akşam Dürri Zade'ye iftara gideceğim! deyivermiş.

Hemen Dürri Zade'ye haber uçurulmuş: Dürri Zade neye uğradığını bilemiyerek koşmuş, cami kapısına vardığı sırada Sultan Mahmut ata biniyormuş. Resmi tazim ve ubudiyeti ifa edip rikâbında yaya olarak yola düzülmüş, konağın önüne geldikleri zaman İftar topu atılmış. Hünkâr binek taşında attan inerken Dürri Zade kâhyasının kulağına «Haremin yemeğini selâmlığa versinler. Ahçıbaşı hareme başka yemek hazırlasın» demiş ve padişahın koluna girmiş hergün oturduğu odaya çıkarmış. El, etek, ayak öperek minnet ve şükranını arzeder. Padişahın maiyyetinde yüz elliye yakın kimse ayrı ayrı mükellef sofralarda oturtulur.

Padişahın maiyyetinde yüz elli kişiyle iftara gelmesi Dürri Zadenin konağında hiç bir telâş ve külfeti mucip olmamıştır.

Oda kapısının iki kanadı açılır, temiz giyinmiş, ipekli kaftanlı uşaklar üzeri al kadife kaplı ve gümüş kabartmalarla süslenmiş iskemleyi hünkârın önüne saygıyla kor, arka arka çekilirler. Bunun akabinde gayet büyük bir gümüş tepsiyi üç, dört uşak tutarak padişahın önündeki iskemlenin üzerine korlar. Bu tepsinin ortasında altın iftar tepsisi içinde altın tabaklar da türlü türlü iftariye reçeller, peynirler, sucuklar balık yumurtaları vesaire... altın kadehler içinde oruç bozmak için zemzemişerifler bulunuyormuş.

Padişahın önüne inci ve altın tellerle işlenmiş makramayı (yemek havlusu) bizzat Dürri Zade takdim eder. İftar sofrası gözleri kamaştıracak bir ihtişam içinde pırıldar. Emsali ancak sarayda görülebilen fildişi sap üzerine firuze, yakut ve zümrütlerle işlenmiş tatlı kaşıkları, sapı mercanlı çorba kaşığı, sedef saplı kâğıt gibi ince abanoz pilav kaşıkları, mineli altın üzerine incilerle bezenmiş küçük kepçe şeklinde hoşaf kaşıkları.. Padişah'ın emri ve müsaadesiyle Dürri Zade de Hünkârla birlikte sofraya oturur.

Altın tepsi içindeki altın tabaklardan oruç bozulduktan sonra tepsi kalkar. Nihali [*] üzerine birbirinden nefis ve sayılamıyacak kadar Çorbadan, etten, yumurtadan, tavuktan, piliçten yemekler sıraladıktan sonra tatlılar, börekler, pilâva kadar bir yemek resmi geçidinden sonra büyük bir billûr tabak içinde yine billûr gibi bir hoşaf kâsesi getirilir. Gümüş tepsiye konur.

Sultan Mahmut, mineli altın üzerine incilerle bezenmiş küçük kepçe şeklindeki bağdan hoşaf kaşığı ile hoşaftan alır. Karşısında oturan Dürri Zadeye:

— Molla, bu vişne hoşafı nekadar soğuk! Diyince Dürri Zade:

— Kudretli Hünkârım, hoşafın kâsesi buzdandır, afıyetler olsun Şevketlim! cevabını verir.

Sultan Mahmud'un hayreti son dereceyi bulur? Dürri Zade'nin mahir kilercisi her gün küçük Çamlıca suyunu kalıp içinde kâse şeklinde dondurur, efendisinin hoşafını kor, takdim edermiş.

---

[*] İpekten dokunmuş, üzeri menevişli bir nevi kumaş.

[*] İçi yumuşak pamukla doldurulmuş meşin üzerine altın telle zerdûz işlenmiş sahan altı.

Ramazan Geceleri...

İftardan sonra sokaklar, caddeler, meydanlar fenerli fenersiz halk ile dolmağa başlar. Yaz Ramazanlarında Fâtih, Şehzadebaşı, Lâleli, Bâyezid, Sultanahmet, Ayasofya, Mahmutpaşa, Eyüp, Yeni sultan Camii Sultan Selim Câmii meydanlarının ağaç altları hınce hınç dolar, yatsı ezanına kadar çubuklar, nargileler, deve tüyü fincanlarla köpüklü kahveler içilir iftar keyfi çatılırdı.

Bu ağaç altı meydan kahvelerinin en meşhuru Aksaray'dan Lâleli Câmiine giden yol üzerindeki Yeşil tulumba meydanı idi. Öyleki son zamanlarda işleyen atlı tramvaylar buradan geçmezlerdi. Çünkü halk tramvay yoluna kadar iskemle atıp otururdu. Tramvayların önünde bir elinde küçük kırmızı bayrak bir elinde boru çalarak koşan vardacı buraya gelince tramvayla beraber irkilip dururdu. (İki atla çekilen bu tramvaylara iki at daha koşularak Aksarayidan Bâyezid'e dört atla çıkarlardı.)

Yatsı ezanı okununca kahveler tenhalaşır, halk teravih namazı kılmak için Camilere dağılırdı.

Çifte minarelere Mahya kurulmağa başlanır. Minareden minareye gerilen halat üstünden makaralarla sarkıtılan kandillerle Mahya kurulurdu. Ramazanın başından onbeşine kadar «Merhaba ya şehrü Ramazan» «Safa geldin», «Bismillâh» «Maşallah», gibi yazılar yazarlar. Bu yazıların kaidelerini güzelliğini bozmadan muntazam dizerlerdi.

Mahya'cılık gayet ince bir sanat idi. Her kandilin makaralı ipine vurulan düğümlerin sayısına göre kandilleri istenilen şekilde sırasına yerleştirmek sûretiyle sülüs veya celî bir yazı resmetmek kolay bir şey değildir. Çünkü mahyacı minareden mahya halatına kandilleri sallandırırken düğümlerin hesabını şaşırmamak zorundadır. Bir kandili bir düğüm eksik veya fazla salıverse mahya karmakarışık olur. Halbuki bu mahyalarda hiç bir zaman böyle bir hata görülmemiştir.

۱- عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال الصيام جنة فلا يرفث ولا يجهل وإن امرؤ قاتله أو شاتمه فليقل إني صائم مرتين والذي نفسي بيده لخلوف فم الصائم أطيب عند الله من ريح المسك يترك طعامه وشرابه وشهوته من أجلي الصيام لي وأنا أجزي به والحسنة بعشر أمثالها

1) Ebû Hüreyre radiyallahü anhten Rasûlüllah sallâllahü aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

Oruç bir kalkandır; (oruçluyu beşerî ihtiraslardan hıfzedir.) Oruçlü kem söz söylemesin! Oruçlu kendisiyle itişmek ve dalaşmak isteyene iki defa :

«Ben oruçluyum!» desin! Ruhum yed-i kudretinde olan Cenâb-ı Hakka yemin ederim ki, oruçlu ağzın (açlık) kokusu, Allah teâlâ indinde misk kokusundan daha temizdir. Cenab-ı Hak buyurmuştur ki Oruçlu kimse benim (rızam) için yemesini, içmesini, cinsi arzusunu bırakmıştır. Oruç doğrudan doğruya bana edilen (riyâ karışmayan) bir ibâdettir. Onun (sayısız) ecrini de doğrudan doğruya ben veririm. Halbuki başka ibâdetlerin hepsi on misli ile ödenmektedir.

BUHARÎ

۲- عن سهل رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال إن في الجنة بابا يقال له الريان يدخل منه الصائمون يوم القيامة لا يدخل منه أحد غيرهم يقال أين الصائمون فيقومون لا يدخل منه أحد غيرهم فإذا دخلوا أغلق فلم يدخل منه أحد. بخاري

2) Sehl (ibni Sa'di Sâidî) radyallahü anhümadan Nebî (S.A.) in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir : Cennette «Reyyan» denilen bir kapı vardır. **Bu kapıdan kıyâmet gününde «cennete» yalnız oruçlular girerler, onlardan başka hiç bir kimse giremez Kıyamet gününde; Oruçlular nerede? diye ilân edilir. Oruçdan başka hiç bir kimse bıralular kalkıp girerler. Bunlardan giremez Oruçlular girdikten sonra da kapı kapanır, artık kimse giremez..**

BUHARÎ

Nebiyyi Muhterem Efendimiz'e medhiyye :
«Ey Saba rüzgârı şayet birgün o mukaddes toprağa ulaşırsan, Nebiyyi Muhterem Efendimiz'in ravza-i mutahharasına benden selâm götür.»

islâm yazısı'na dair

Millet Mektebleri...

M. Kemâl Paşa'nın 1928 yılı Ağustos ayının başlarında İstanbul Sarayburnu'nda tertib edilen sazlı sözlü bir gece âleminde ansızın ortaya attığı ve Falih Rıfkı Atay'a okuttuğu bir metinle başlayan **«Harf İnkilâbı»** öyle kolay tatbik edilebilecek cinsten bir inkılâb değildi. Bu yüzden 1928 yılına kadar geciktirilmişti.

Gerçekten bir anda bütün bir milletin okuyamaz yazamaz bir duruma getirilmiş olması gibi bir durum ortaça çıkmaktaydı ki, bunun ictimâî ve siyâsî hayat için doğuracağı sıkıntılar hesapsızdı. Bu itibarla yeni yazının sür'atle öğrenilmesi gerekiyordu. Bu ise h i ç şüphesiz halkın rızası ile gerçekleşemezdi. Zira, atılan harflerin din ve hassaten Kur'an-ı Kerim ile alâkası meydandaydı. Bir milletin bin yıldan beri kullanageldiği alfabeyi terkederek yeniden bir yazı öğrenmek mecbûriyetini kolayca tekabbül edebileceğini sanmak elbette mümkün değildi.

Bir kere her yaştaki insanın yeniden talebe gibi yazı öğrenmeye kalkışmasındaki müşkilât bir yana bunu dinî ve psikolojik sebeplerle arzu etmiyeceği de muhakkaktı. O halde hükûmet ne yapmalıydı. Inkılâbın âmili, en kısa zamanda bütün efrâd-ı milletin yeni yazı ile okuma yazma öğrenmesini emretmiş bulunuyordu. Ancak bu iş askerî bir mantıkla yani sırf emirle ne dereceye kadar halledilebilirdi. Bugün bile ictimâî hayatın tezâhürlerle zorlamasına ve mecburî kılmasına rağmen halâ gerçekleştirileme-miş bulunan bu arzu, o gün nasıl gerçekleştirilebilirdi?.. Veyahutta daha emin bir tâbirle söylemek gerekirse nasıl gerçekleştirilmek istenmişti? İşte bu suâlin cevabı bizi millet mektepleri tatbikatına götürmektedir.

Umûmiyetle bütün inkılablarda olduğu gibi harf inkılâbında da cebir ve şiddet yoluna başvurulmuştu. Şöyle ki: **«Millet mektepleri»** adıyla bir takım mektepler açılarak bunlarda her yaşta insanların okumaları, yeni yazıyı öğrenmeleri ve diploma almaları mecburiyeti konulmuştu. Bu mecbûriyeti yerine getirip getirmediklerini tahkik için, y--lı başlı insanlar yolda polis tarafından çevrilir ve kendilerine millet mekteplerinden alınmış diplomalarını bir nevi hüviyet gibi göstermeleri istenirdi. Veyahutta yeni yazıyı bildiklerini ispat zımnında bir miktar yazı yazmaya zorlanırlardı. Bunu yapamayanlar en yakın millet mektebine cebren götürülür ve kaydettirilirlerdi. Buna dâir **«İstanbul Valisi ve Şehremini** (Belediye Başkanı) **Muhyiddin»** imzasıyla neşredilmiş bir resmî tebliğin klişesini takdim ediyoruz. Bunun diğer sayfasında da İstanbul'daki millet mektepl rinin listeleri dercedilmiş bulunuyordu. Buna göre İstanbul dahilinde 28 adet Millet Mektebi mevcudmuş..

Bu resmî tebliğin altıncı maddesinde âile reislerinden, âilesi efradından herhangi birisinin yeni harflerle okuyup yazma öğrenmesini şahsan tekeffül etmesi hâlinde bu husustaki bir taahhüdnâmeyi mahallî muhtarlığa

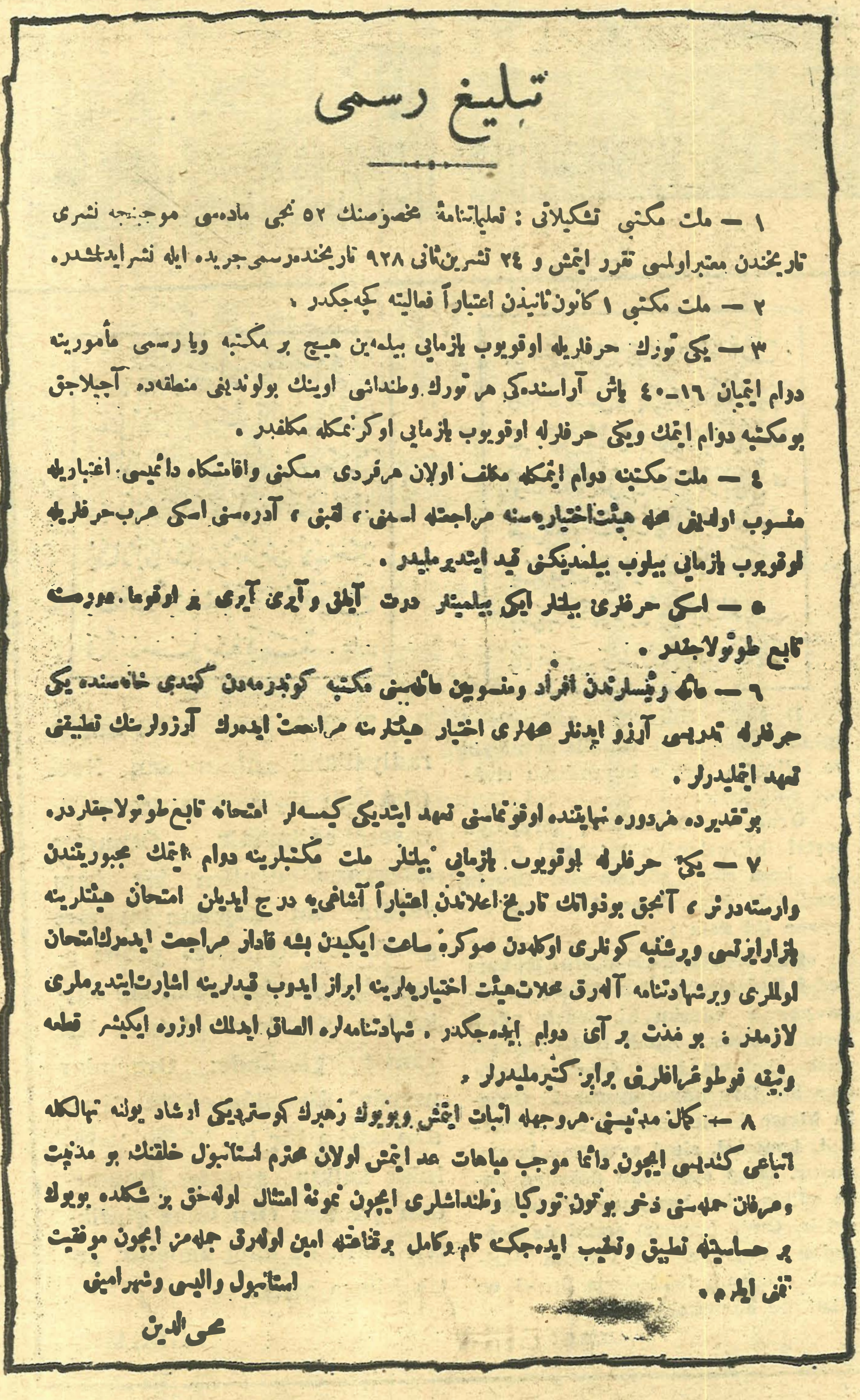

تبليغ رسمى

١ – ملت مكتبی تشكيلاتی : تعليماتنامهٔ مخصوصنك ٥٢ نجی ماده‌سی موجبنجه نشری تاریخندن معتبر اولمسی تقرر ایتمش و ٢٤ تشرین ثانی ٩٢٨ تاریخنده رسمی جریده ایله نشر ایدلمشدر.

٢ – ملت مكتبی ١ كانون ثانیدن اعتباراً فعالیته كچه‌جكدر.

٣ – یكی تورك حرفلریله اوقویوب یازمایی بیلمه‌ین هیچ بر مكتبه ویا رسمی مأموریته دوام ایتمیان ١٦–٤٠ یاش آراسنده‌كی هر تورك وطنداشی اوینك بولوندیغی منطقه‌ده آچیله‌جق بو مكتبه دوام ایتمك ویكی حرفلرله اوقویوب یازمایی اوكرنمكله مكلفدر.

٤ – ملت مكتبنه دوام ایتمكله مكلف اولان هر فردی مسكنی واقامتگاه دائمیسی اعتباریله منسوب اولدیغی محله هیئت اختیاریه‌سنه مراجعتله اسمنی، لقبنی، آدره‌سنی اسكی عرب حرفلریله اوقویوب یازمایی بیلوب بیلمدیكنی قید ایتدیرملیدر.

٥ – اسكی حرفلری بیلنلر ایكی بیلمینلر دورت آیلق و آیری آیری بر اوقوما دوره‌سنه تابع طوتولاجقلردر.

٦ – عائله رئیسلرندن افراد ومنسوبین عائله‌سنی مكتبه كوندرمه‌دن كندی خانه‌سنده یكی حرفلرله تدریسی آرزو ایدنلر محله‌لری اختیار هیئتلرینه مراجعت ایدرك آرزولرینك تطبیقنی تعهد ایتملیدرلر.

بو تقدیرده هر دوره نهایتنده اوقوتماسنی تعهد ایتدیكی كیمسه‌لر امتحانه تابع طوتولاجقلردر.

٧ – یكی حرفلرله اوقویوب یازمایی بیلنلر ملت مكتبلرینه دوام ایتمك مجبوریتندن وارسته‌درلر، آنجق بو ذواتك تاریخ اعلاندن اعتباراً آشاغیه درج ایدیلن امتحان هیئتلرینه پازارایرته‌سی وپنجشنبه كونلری اوكله‌دن صوكره ساعت ایكیدن بشه قدار مراجعت ایدرك امتحان اولملری وبر شهادتنامه آلهرق محلات هیئت اختیاریه‌لرینه ابراز ایدوب قیدلرینه اشارت ایتدیرملری لازمدر؛ بو مدت بر آی دوام ایده‌جكدر. شهادتنامه‌لره الصاق ایدلك اوزره ایكیشر قطعه وثیقه فوطوغرافلرینی برابر كتیرملیدرلر.

٨ – كمال مدنیسنی هر وجهله اثبات ایتمش و بیوك رهبرك كوستردیكی ارشاد یولنه تهالكله اتباعی كندیسی ایچون دائما موجب مباهات عد ایتمش اولان محترم استانبول خلقنك بو مدنیت وعرفان حمله‌سنی دخی بوتون توركیا وطنداشلری ایچون نمونهٔ امتثال اوله‌جق بر شكلده بیوك بر حساسیتله تطبیق وتعقیب ایده‌جكنه تام وكامل بر قناعتله امین اولهرق جمله‌مز ایچون موفقیت تمنی ایلرم.

استانبول والیسی وشهرامینی
محی الدین

İşte vatandaşa cebren lâtin yazısı yazdırmak isteyen zihniyetin «İstanbul Valisi ve Şehremini» imzasını taşıyan vesikası :

TEBLİĞ-İ RESMÎ

1 — MİLLET Mektebi Teşkilâtı: Talimatnâme-i mahsûsanın 52. maddesi mûcibince neşri târihinden mûteber olması takarrur etmiş ve 24 Teşrinisâni 928 târihinde resmî ceride ile neşredilmiştir.

2 — Millet Mektebi 1 Kanunusâni'den itibaren faaliyete geçecektir.

3 — Yeni Türk harfleriyle okuyup yazmayı bilmeyen hiç bir mektebe veya resmî memuriyete devam etmeyen 16—40 yaş arasındaki her Türk vatandaşı evinin bulunduğu mıntıkada açılacak bu mektebe devam etmek ve yeni harflerle okuyup yazmayı öğrenmekle mükelleftir.

4 — Millet Mektebi'ne devam etmekle mükellef olan her ferdi meskeni ve ikametgâhı dâimîsi itibâriyle mensup olduğu mahalle hey'et-i ihtiyâriyesine müracaatla ismini, lâkabını, adresini eski arap harfleriyle okuyup yazmayı bilip bilmediğini kaydettirmelidir.

5 — Eski harfleri bilenler iki, bilmeyenler dört aylık ve ayrı ayrı bir okuma devresine tâbi tutulacaktır.

6 — Aile reislerinden efrad ve mensubîn âilesini mektebe göndermeden kendi hânesinde yeni harflerle tedrisi arzu edenler mahalleleri ihtiyar hey'etlerine müracaat ederek arzularının tatbikini taahhüt etmelidirler.

Bu takdirde her devre nihayetinde okutmasını taahhüt ettiği kimseler imtihana tâbi tutulacaklardır.

7 — Yeni harflerle okuyup yazmayı bilenler Millet Mekteplerine devam etmek mecburiyetinden vârestedirler, ancak bu zevâtın tarih ilândan itibaren aşağıya dercedilen imtihan hey'etlerine pazartesi ve perşembe günleri öğleden sonra saat ikiden beşe kadar müracaat ederek imtihan olmaları ve bir şehâdetnâme alarak mahallât Hey'eti İhtiyâriyelerine ibraz edip kayıtlarına işâret ettirmeleri lâzımdır. Bu müddet bir ay devam edecektir. Şehâdetnâmelere issak edilmek üzere ikişer kıt'a vesika fotoğraflarını beraber getirmelidirler.

8 — Kemâl-i medenisini her vechile isbat etmiş ve büyük rehberin gösterdiği irşad yoluna tehâlükle ittibâı kendisi için mûcib-i mübâhat addetmiş olan muhterem İstanbul halkının bu medeniyet ve irfan hamlesini dahî bütün Türkiye vatandaşları için nümûne-i imtisâl olacak bir şekilde büyük bir hassasiyetle tatbik ve takip edeceğine tam ve kâmil bir kanaatle emin olarak cümlemiz için muvaffakiyet temennî eylerim.

İstanbul Valisi ve Şehremini
Muhyiddîn

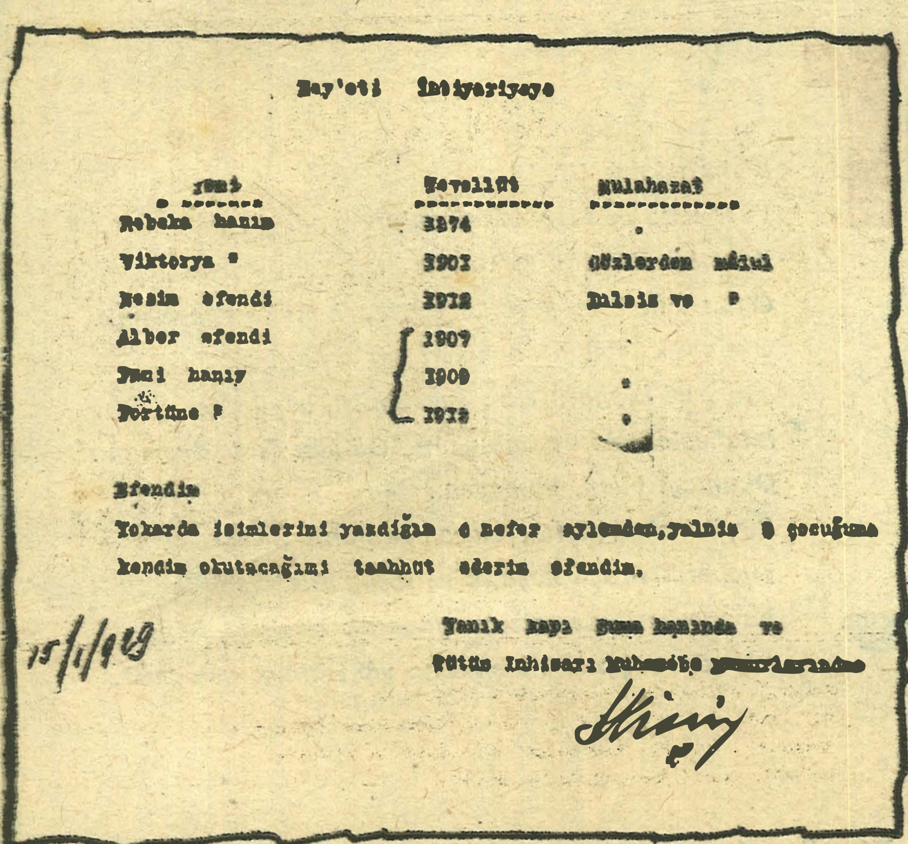
Hey'eti İhtiyariyeye

İsmi	Tevellüdü	Mülahazat
Rebeka hanım	1874	.
Viktorya "	1903	Gözlerden malûl
Nesim efendi	1912	Dalsis ve "
Alber efendi	1907	.
Jemi hanım	1909	.
Fortüne "	1913	.

Efendim

Yukarda isimlerini yazdığım 6 nefer aylemden, yalnız 3 çocuğumu kendim okutacağımı taahhüt ederim efendim.

15/1/929

Yemiş kapı ... hanında ve Tütün İnhisarı Muhasebe [redacted]

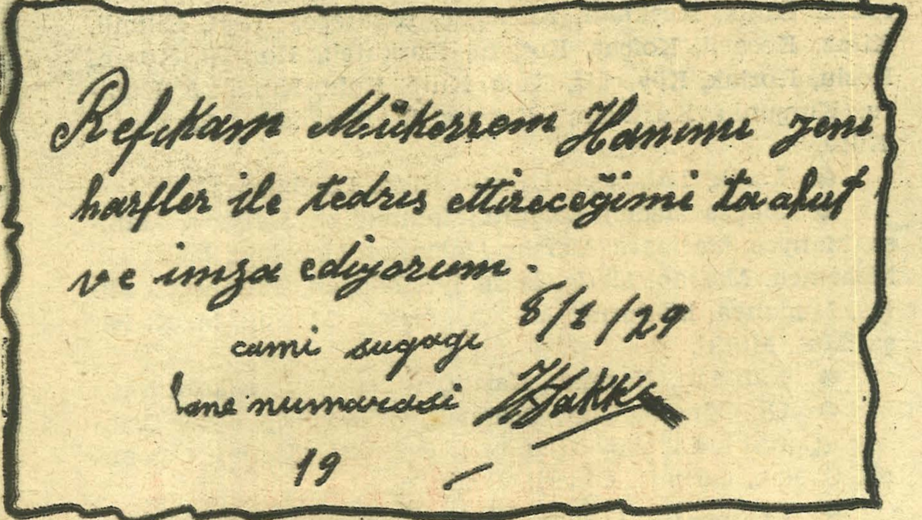
Refikam Mükerrem Hanımı yeni harfler ile tedris ettireceğimi taahhüt ve imza ediyorum.

6/1/29

cami sokağı hane numarası 19

Hakkı

● Aile reisi, aile efradından herhangi birinin yeni harflerle okuyup yazma öğrenmesini taahhüdnâme ile tekeffül ederdi. İşte onlardan ikisi, biri bir gayrımüslim aile reisinin, diğeri ise müslümanın...

...at etmesi emredilmektedir. Bundan dolayı elimizde bilhassa kadınların bu mekteplere devamına mâni olmak için âile reisleri tarafından tanzim edilmiş yığınla taahhüdnâme mevcuttur. Bunlardan biri müslim diğeri ise gayri müslim iki âileye âid taahhüdnâmeyi takdim ediyoruz. Bunlarda görüldüğü üzere her iki âile reisi de hanımlarının millet mekteplerine mâni olmak için çırpınmaktadırlar. Esasen elimizdeki yüzlerce taahhüdden hepde da kadınlara âidtir.

Bu demektir ki; daha o zaman başlamış bulunan kaç göçe riâyetsizlik yüzünden nice kadınlar polis tarafından sürüklenip millet mekteplerine götürülmek korkusuyla belki de günlerce sokağa çıkmamışlardır.

ADESE

MEHMED SAFFET

...kip durmaktadırlar.

Bu samimiyetsizlik yalnız gazeteler ve TRT. eliyle yapılıyor sanılmasın. Bugün kitab piyasasında da bazı şeytanlar türemişdir ki, inanınız. İblis aleyhilla'neye külâhı ters giydirirler. Para kazanıp dünyâlık sâhibi olacağız diye kitabçılık perdesi altında öyle âdice işlere tevessül edenler var ki, bunların hikâyesi kitaba dökülse 3-5 cilt az gelir.

Bunun için ilk şart cehâleti yenmek olmalıdır. Cehâlet yenilirse bütün bu münâfıklar kolay teşhis edilip anlaşılabilir. Bir de cesâret sâhibi olup, ehl-i nâmûsun bu haşaratla boğuşmayı göze alması şart. Aksi halde adamlar, halkın cehâlet ve gafletinden bilistifâde her geçen gün semirip azıyorlar.

Lâik ve materyalist rejim de bu kabil yıkıcıların karşısına çıkmıyor. Neye çıksın?. Rejimin müşterekleri kimlerle?.

Osmanlı zamanında dînî neşriyâtın her türlüsü bir teftiş ve murâkabeye tâbi olduğundan, bu günkü rezâlete hiçbir devirde rastlanılamamışdır.

Okuyucularımıza tevsiyemiz şudur ki, gazetelerde reklâmı çıkan «dev eser, devlet eser, hazîne, bulunmaz cevher» gibi İslâm'ın ticâret ahlâkını rencîde edici medihlerle reklâmı yapılan kitabların çoğu koftur, boşdur, para ve kese için neşredilmişlerdir. Bu kabil kitablar hemen satın alınıp okunmamalıdır. Bu işlerde bilgi ve görgüsü olan samîmî kişilerin fikri alınmadan hiçbir kitaba iltifat edilmeye. Bizim için ölçü, hayâtıyla imtihânını müsbet olarak vermiş, ilmiyle âmil ulemânın eserlerini okumak olmalıdır.

Mürâcaat edilen kaynakların her geçen gün Pakistanlıdan Faslıya kadar tercüme eserlerle farklılıklar arzedişi, ortaya birçok gruplar, yeni zümreler çıkarmış ve böylece de birlik yerine bölünüp parçalanmalar ortalığı istilâ etmişdir.

Bir ay müddetle hediyeli ve tenzilatlı alınız
Her müslümanın Temel din kitabı
EN GENİŞ İSLÂM İLMİHALİ
AÇIKLAMALI MUAMELATLI
yazan: A. Fikri YAVUZ İstanbul eski müftüsü
Eseri Baştan sona inceden inceye tetkik edip baskıya hazırlıyanlar – Önsöz – Taktimler:
AHMED DAVUDOĞLU Yüksek İslâm Enstitüsü E. Md. MEHMED EMRE Bilecik Müftüsü
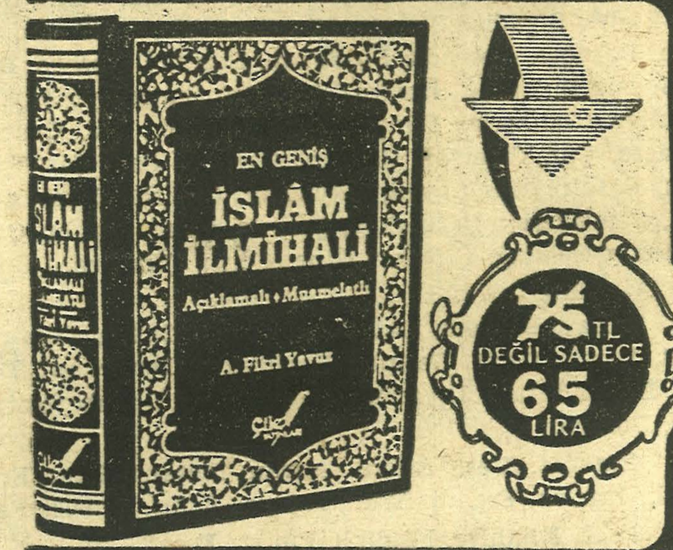

Kadın erkek her müslümana öğrenmesi farz olan ilim İLMİHAL dediğimiz temel din bilgileridir. İlmihal bilgileri başlıca şu bölümlere ayrılır: (1) İnanç bilgileri, (2) İbadetlerle ilgili bilgiler, (3) Günlük hayatta rastladığımız İslâmi şekilde halletmemizi sağlayacak "muamelat" dediğimiz bilgiler, (4) Ahlâk ve nefs terbiyesiyle alâkalı malumat... Hepsi bu kitapda vardır.
Her müslümanın en birinci vazifesi bu temel din bilgilerini "ehli sünnet ve cemaat" dediğimiz hak ve nurlu yola bağlı âlimlerin kitaplarından öğrenmesidir. Ehl-i Sünnet yolu, sevgili Peygamberimiz (S.A.) aziz sahahabelerin ve 14 asırdır gelip geçen sâlih seleflerimizin yoludur. Bu yolu seçen her müslümanın okuması el altında bulundurması ve içindeki bilgileri hayata tatbik etmesi gerekli PAHA BİÇİLMEZ BİR DİN ve AHLAK HAZİNESİ olan bu kitabı mutlaka okuyunuz. İslâm'ın 5 şartını ve BİNLERCE DİNİ MESELEYİ içine alan bu muazzam eser dini bakımdan bütün müşküllerinizi halledecektir.
RESSAM Sadan Memişoğlu 27 50 58
HERKESİN ANLIYABİLECEGİ BİR DİLLE YAZILAN BU KİTAP BİR DEFA DEGİL DEFALARCA OKUMANIZ GEREKEN TEMEL BİR DİN, İMAN İLİM VE İRFAN HAZİNESİDİR
Eser 630 sahife Altınyıldız Lüks cilt Fiatı 75 liradır. Kitapçılara ve enaz 6 adet alanlara tenzilatlı tanesi 56 liradan gönderilir. Altı adetden az alanlara tanesi 65 liradan gönderilir. Ödemeli isteyiniz. İLMİHALİ ALAN HERKESE 10 LİRALIK BİR KİTABI PARASIZ HEDİYE EDİYORUZ.
ÇİLE YAYINEVİ BEYAZSARAY № 14
Tel: 22 99 94 BEYAZIT-İSTANBUL

aranıyor

KİMSE YOK MU ?...

Bizim adımız UKAZ...
Vazifemiz SEBİL'i okuyucularına ulaştırmak..
Yâni bir dağıtım şirketiyiz biz.. Yeni kurulduk.
Onun için bazı yurt köşelerine henüz yetişemedik.
Oralarda Sebil'in aboneleri var ama, biz
istiyoruz ki, götürelim gazetemizi, bâyilerde
kitabevlerinde de bulunsun.. Görsün dost, düşman..
Okumayı bilen, bilmeyen..
Bir listesini yaptık, ulaşamadığımız merkezlerin alfabetik sıraya koyduk ve soruyoruz: Sebil'in bu merkezlerde satışını yapacak kitabevi, bâyi yâhud bir gençlik teşkilâtı.. yâni kimse yok mu?..

● Abana, Acıpayam, Adilcevaz, Afşin, Ağlasun, Akçadağ, Akçakale, Akdağmadeni, Akhisar, Akseki, Akkuş, Akşehir, Alaçam, Alanya, Alaplı, Alaşehir, Aliağa, Almus, Alpullu, Altınova, Altınözü, Amasra, Araban, Araç, Araklı, Aralık, Arapğir, Ardanuç, Arguvan, Arhavi, Arçapay, Artvin, Aşkale, Atabey, Atça, Avanos, Ayancık, Ayaş, Aybastı, Ayvacık, Ayvalık, Azdavay, Babadağ,

● Bafra, Babaeski, Bahçe, Bala, Balya, Banaz, Baskil, Başkale, Bayındır, Baykan, Bayramiç, Bergama, Besni, Beşikdüzü, Beşiri, Bigadiç, Birecik, Bismil, Bitlis, Bodrum, Bor, Borçka, Bornova, Bozcada, Bozdoğan, Bozkurt, Bozova, Bozüyük, Bucak, Bulancak, Bulanık, Buldan, Burhaniye (Aydın), Burhaniye (Balıkesir) Bünyan, Cide, Cizre, Çal, Çamardı, Çamlıdere, Çamlıhemşin, Çankırı, Çardak, Çat, Çatak, Çatalağzı, Çatalzeytin, Çayeli, Çayırhan, Çayırlı, Çekerek, Çelikhan, Çemişkezek, Çerkezköy, Çermik, Çeşme, Çıldır, Çınar, Çınaraltı, Çiçekdağ, Çifteler, Çine, Çorlu, Çukurca, Çüngüş, Çankaya (İzmir),

● Daday, Dalama, Dalaman, Datça, Delice, Demirköy, Denizli, Dereli, Derik, Derince, Derinkuyu, Devrekani, Dicle, Digor, Dikili, Dinar, Diyadin, Doğanşehir, Doğubeyazıt, Domaniç, Duragan,

● Eceabat, Efes, Eflâni, Edivan, Eleşkirt, Enez, Erdek, Erdemli, Erfelek, Ergani, Eruh, Espiye, Eşme, Eynesil, Ezine,

● Feke, Felahiye, Fındıklı, Finike, Foça.

● Gazipaşa, Gelendost, Gelibolu, Gemerek, Gemlik, Genç, Gerçüş, Gerger, Germencik, Gerze, Gevaş, Gökçebey, Göktaş, Gölbaşı, Göle, Gülhisar Gölköy, Gölpazarı, Gönen, Görele, Göynecek, Güdül, Gümar, Gündoğmuş, Güney, Gürpınar, Gürün, Hacıbektaş, Hadım, Hafik, Hakkari, Halfeti, Hamur, Hanak, Hani, Hassa, Hayran, Havza, Hayrabolu, Hazro, Hendek, Hınıs, Hilvan, Hizan, Horasan, Hozat,

● Iğdır, Ilgaz, Ilıca, İdil, İhsaniya, İkizdere, İliç, İmralı, İmros, İncesu, İnebolu, İspala, İslâhiye, İspir, İvrindi, İyidere,

● Kağızman, Kale, Kalecik, Kalkandere, Karahallı, Karaisalı, Karakoçan, Kapıkule, Karamanlı, Karasu, Karataş, Karayazı, Kargı, Karlıova, Karşıyaka, Karamürsel, Kastamonu, Kaş, Kavak, Kaynarca, Keban, Keçiborlu, Kemah, Kemaliye, Kemalpaşa, Kepsut, Keskin, Keşan, Keşap, Kıbrıscık, Kınık, Kırıkhan, Kırkağaç, Kızıltepe, Kığı, Kilimli, Kiraz, Kocaeli, Kofçaz, Korgan, Korkuteli, Kozaklı, Kozan, Kozlu, Kozluk, Köyceğiz, Kula, Kulp, Kulu, Kumluca, Kumru, Kurşunlu, Kurtalan, Kurucaşile, Kuşadası, Kuyucak, Küre,

● Ladik, Lalapaşa, Lapseki, Lice, Lüleburgaz,

● Maçka Maden, Magara, Mahmudiye, Malkara, Manisa, Manyas, Marmara, Mersin, Malazgirt, Mazıdağı, Mecitözü, Menemen, Mercan, Meriç, Mesudiye, Midyad, Mihalıççık, Milas, Mudanya, Mudurnu, Muğla, Muratlı, Murgul, M. K. Paşa, Mut, Mutki,

● Nallıhan, Narman, Nazilli, Nazimiye, Niksar, Nizip

● Of, Oğuzeli, Olur, Orhaneli, Orhangazi, Orta, Ortaköy (Çorum), Ortaköy (Çankırı), Ortaköy (Niğde), Osmaneli, Ovacık, Ödemiş, Ömerli, Özalp,

● Pamukova, Patnos, Pazar, Pazarcık, Pehlivanköy, Pertek, Pervari, Pınarbaşı, Pınarhisar, Posof, Pötürge, Pozantı, Pülümür.

● Refahiye, Reşadiye, Reyhanlı

● Saimbeyli, Samandağ, Samsat, Sapanca, Saray, Sarayköy, Sarayönü, Sarıcakaya, Sarıgöl, Sarıkaya, Sarıoğlan, Sarıyer, Sariz, Saruhanlı, Soson, Savur, Seben, Seferhisar, Selçuk, Selendi, Selim, Senirkent, Serik, Seyitgazi, Sincan, Silifke, Silivri, Silopi, Silvan, Sincanlı, Sinop, Sivaslı, Sivrice, Soma, Sorgun, Söğüt, Sultandağ, Sultanhisar, Suluova, Sungurlu Susurluk, Susuz, Sürmene, Suruç, Sütçüler

● Şabanözü, Şarkışla, Şarkıkaraağaç, Şarköy, Şavşat, Şereflikoçhisar, Şefaatli, Şemdinli, Şenkaya, Şebinkarahisar, şuhut

● Taşköprü, Taşlıçay, Tavas, Tefenni, Tekman Tercan, Tire, Tirebolu, Tomarza, Tonya, Torbalı, Tortum, Torul, Tosya, Tunceli, Tuzluca, Türkeli, Türkoğlu Tütünçifliği,

● Ula, Ulubey, Uluborlu, Uludere, Ulukışla, Ulus, Umurbey, Urla, Uzunköprü

● Vakfıkebir, Van, Viranşehir, Vize

● Yalvaç, Yapraklı, Yarımca, Yatagan, Yavuzeli, Yayladağı, Yenice, Yenişehir, Yeşilhisar, Yeşilova, Yeşilyurt, Yığılca, Yıldızeli, Yomra, Yumurtalık, Yunak, Yusufeli, Yüksekova, Yeşilkent,

Sebil
herşey hak için
Haftalık tarafsız, siyâsi edebî tarihî gazete
Yıl: 2 SAYI: 87 BEŞ LİRA
Sâhib ve Başyazarı: KADİR MISIROĞLU
İDAREHÂNE: Vilâyet Hanı Kat: 3
Nu: 204 - 207 — İstanbul Tel: 26 38 96
ABONE: Yıllık 200 TL. 6 aylık 100 TL.
Posta Çeki Numarası: 97446
Dizgi: Sebil Mat. Baskı: Fazilet Mat.
Umûmî Tevziat: UKAZ

سبيل
الكل في سبيل الحق
جريدة أسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية أدبية
ص.ب ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil
Everything
Devoted to the Truth (HAQQ)
An independent Muslim, Historical, Political and Literary Weekıy
P.O. BOX 808 İstanbul/TURKEY
Representative of Germany
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Ekbert Str. 24
Postscheckonto Nr. 37938 — 300 Hannover
Phone: 0531 - 85033